
Vergaderjaar 2021–2022

---

36 100 IV

Jaarverslag en slotwet Koninkrijksrelaties en het BES-fonds 2021

Nr. 1

JAARVERSLAG KONINKRIJKSRELATIES (IV) EN HET BES-FONDS (H)
Ontvangen 18 mei 2022

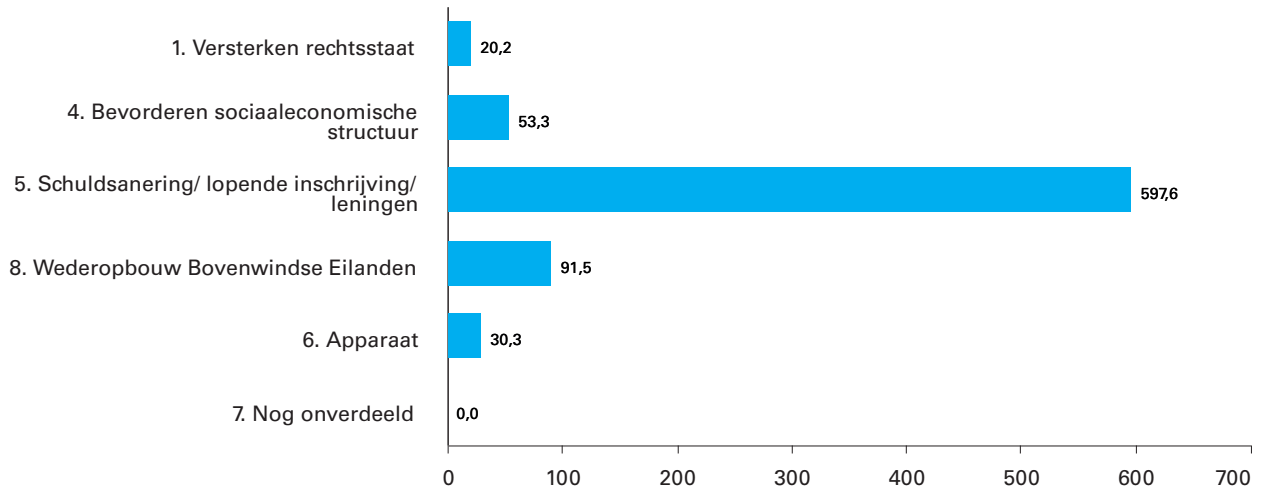
INHOUDSOPGAVE

Gerealiseerde uitgaven en ontvangsten	3
A. Algemeen	5
1. Aanbieding van het jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening	5
Dechargeverlening door de Tweede Kamer	7
Dechargeverlening door de Eerste Kamer	7
2. Leeswijzer	8
B. Beleidsverslag Koninkrijksrelaties	11
3. Beleidsprioriteiten	11
4. Beleidsartikelen Koninkrijksrelaties	26
4.1 Artikel 1. Versterken rechtsstaat	26
4.2 Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur	29
4.3 Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	36
4.4 Artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	40
5. Niet-beleidsartikelen	44
5.1 Artikel 6. Apparaat	44
5.2 Artikel 7. Nog onverdeeld	46
6. Bedrijfsvoeringsparagraaf Koninkrijksrelaties	47
C. Beleidsverslag BES-fonds	48
7. Beleidsprioriteiten	48
8. Beleidsartikel BES-fonds	49
8.1 Artikel 1. BES-fonds	49
9. Bedrijfsvoeringsparagraaf BES-fonds	52
D. Jaarrekening Koninkrijksrelaties	53
10. Verantwoordingsstaat Koninkrijksrelaties	53
11. Saldibalans	54
E. Jaarrekening BES-fonds	63
12. Verantwoordingsstaat BES-fonds	63
13. Saldibalans	64
D. Bijlagen	66
Bijlage 1: Afgerond evaluatie- en overig onderzoek	66
Bijlage 2: Overzicht Rijksuitgaven Caribisch Nederland	67

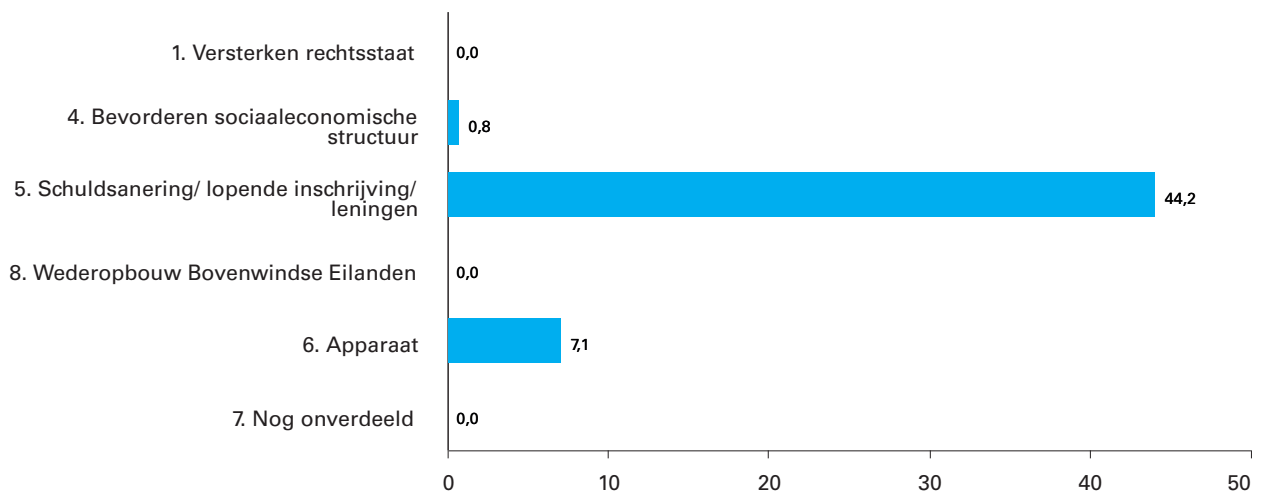
GEREALISEERDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN

Koninkrijksrelaties

Figuur 1 Gerealiseerde uitgaven verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (x €1 mln.). Totaal €792.898.000,-

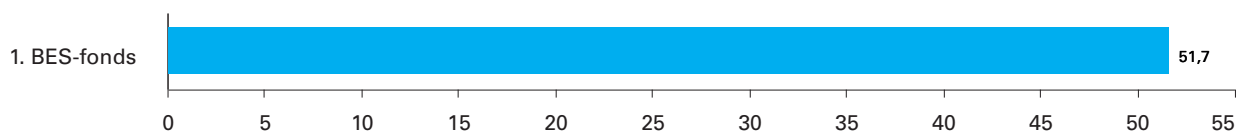

Figuur 2 Gerealiseerde ontvangsten verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (x €1 mln.). Totaal € 52.109.000,-

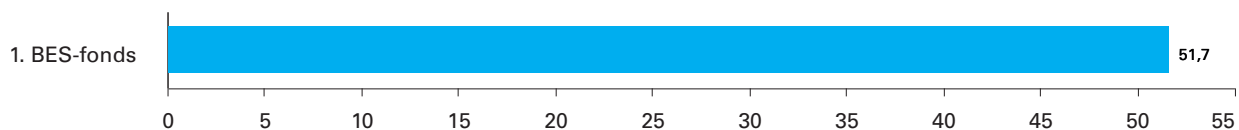

BES-fonds

Figuur 3 Gerealiseerde uitgaven verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (x €1 mln.). Totaal € 51.708.000,-

Figuur 4 Gerealiseerde ontvangsten verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (x €1 mln.). Totaal € 51.708.000,-

A. ALGEMEEN

1. Aanbieding van het jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening

AAN de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Hierbij bied ik, mede namens de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het jaarverslag met betrekking tot de begroting van Koninkrijksrelaties (IV) over het jaar 2021 aan, alsmede het jaarverslag met betrekking tot de begroting van het BES-fonds (H) over het jaar 2021.

Onder verwijzing naar de artikelen 2.37 en 2.40 van de Comptabiliteitswet 2016 verzoek ik de beide Kamers van de Staten-Generaal de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties decharge te verlenen over het in het jaar 2021 gevoerde financiële beheer.

Voor de oordeelsvorming van de Staten-Generaal over dit verzoek tot dechargeverlening stelt de Algemene Rekenkamer als externe controleur op grond van artikel 7.14 van de Comptabiliteitswet 2016 een rapport op. Dit rapport wordt op grond van artikel 7.15 van de Comptabiliteitswet 2016 door de Algemene Rekenkamer aan de Staten-Generaal aangeboden. Het rapport bevat de bevindingen en het oordeel van de Algemene Rekenkamer over:

1. het gevoerde begrotingsbeheer, financieel beheer, materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties van het Rijk;
2. de centrale administratie van de schatkist van het Rijk van het Ministerie van Financiën;
3. de financiële verantwoordingsinformatie in de jaarverslagen;
4. de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie in de jaarverslagen;
5. de financiële verantwoordingsinformatie in het Financieel jaarverslag van het Rijk.

Bij het besluit tot dechargeverlening worden verder de volgende, wettelijk voorgeschreven, stukken betrokken:

1. het Financieel jaarverslag van het Rijk over 2021;
2. het voorstel van de slotwet dat met het onderhavige jaarverslag samenhangt;
3. het rapport van de Algemene Rekenkamer over het onderzoek van de centrale administratie van de schatkist van het Rijk en van het Financieel jaarverslag van het Rijk;
4. de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer over de in het Financieel jaarverslag van het Rijk, over 2021 opgenomen rekening van uitgaven en ontvangsten over 2021, alsmede over de saldibalans over 2021 (de verklaring van goedkeuring, bedoeld in artikel 7.14, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2016).

Het besluit tot dechargeverlening kan niet worden genomen, voordat de betrokken slotwet is aangenomen en voordat de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer is ontvangen.

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

H.G.J. Bruins Slot

Dechargeverlening door de Tweede Kamer

Onder verwijzing naar [artikel 2.40](#) van de Comptabiliteitswet 2016 verklaart de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal dat de Tweede Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Tweede Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van [artikel 2.40](#), derde lid, van de Comptabiliteitswet 2016 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, ter behandeling doorgezonden aan de voorzitter van de Eerste Kamer.

Dechargeverlening door de Eerste Kamer

Onder verwijzing naar [artikel 2.40](#) van de Comptabiliteitswet 2016 verklaart de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal dat de Eerste Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Eerste Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van [artikel 2.40](#) van de Comptabiliteitswet 2016 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, doorgezonden aan de Minister van Financiën.

2. Leeswijzer

Algemeen

Voor u ligt het jaarverslag 2021 van Koninkrijksrelaties en het BES-fonds. Deze begrotingshoofdstukken vallen onder het regime voor «kleine begrotingen».

Het jaarverslag van het BES-fonds maakt onderdeel uit van de financiële verantwoording van het Rijk, maar heeft daarbinnen een bijzonder karakter. Het jaarverslag van het BES-fonds kent in tegenstelling tot een departementaal jaarverslag slechts één beleidsartikel: het BES-fonds. Het beleid dat wordt gevoerd ter realisatie van de algemene beleidsdoelstelling is direct verbonden met dit ene beleidsartikel. De apparaatsuitgaven/-ontvangsten voor de uitvoering van het BES-fonds zijn opgenomen in de apparaatskosten van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Het jaarverslag 2021 is als volgt opgebouwd:

- Een algemeen deel met de dechargeverlening;
- Het beleidsverslag 2021 Koninkrijksrelaties met de beleidsprioriteiten, de (niet-)beleidsartikelen en de bedrijfsvoeringsparagraaf;
- Het beleidsverslag 2021 BES-fonds met de beleidsprioriteiten, het beleidsartikel en de bedrijfsvoeringsparagraaf;
- De jaarrekening Koninkrijksrelaties 2021;
- De jaarrekening BES-fonds 2021; en
- De bijlagen.

Grondslagen voor de vastlegging en de waardering

De verslaggevingsregels en waarderingsgrondslagen die van toepassing zijn op de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten zijn ontleend aan de [Comptabiliteitswet 2016](#) en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2022. Voor de begrotingsadministratie wordt het verplichtingen-kasstelsel toegepast.

Groeiparagraaf

- De afdeling Advisering van de Raad van State (RvS) en het Interdepartementale beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties adviseerden om het inzicht in de totale rijksuitgaven aan Caribisch Nederland (bijlage 2) te vergroten. Het kabinet heeft deze aanbeveling overgenomen. Het jaarlijkse overzicht van rijksuitgaven Caribisch Nederland is net als in de ontwerpbegroting 2021 uitgebreid.

Focusonderwerp

De Tweede Kamer heeft voor de verantwoording 2021 verzocht aandacht te besteden aan bekostigingssystemen van uitvoeringsorganisaties bij het Rijk, die problemen ervaren als gevolg van de coronacrisis. De begroting van Koninkrijksrelaties bevat geen uitvoeringsorganisaties, die hiermee problemen ervaren (Kamerstukken II 2020/21, [31490 nr. 296](#)).

Toelichting op financiële instrumenten

In de toelichting op de financiële instrumenten wordt aangegeven waarvoor de financiële overdracht in het begrotingsjaar is aangewend. Verschillen tussen de budgettaire raming en de realisatie in het verslagjaar worden toegelicht, hierbij wordt indien van toepassing verwezen naar de eerste, tweede suppletore en incidentele begrotingswetten of de slotwet.

De beleidsmatige verschillen en technische verschillen, die groter dan of gelijk zijn aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) 2022 zijn opgenomen, worden toegelicht. In het kader van transparantie of anderszins kan het voorkomen dat verschillen beneden deze ondergrenzen ook worden toegelicht.

Tabel 1 Overzicht ondergrens beleidsmatige en technische verschillen (stand ontwerpbegroting 2021)

Begrotingsartikel	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € mln.)	Technische mutaties (ondergrens in € mln.)
1. Versterken rechtsstaat	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
4. Bevorderen sociaaleconomische structuur	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 4 mln. Ontvangsten: 2 mln.
8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
6. Apparaat	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
7. Nog onverdeeld	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
1. BES-fonds	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.

Het jaarverslag Koninkrijksrelaties 2021

Beleidsprioriteiten

In de paragraaf «Beleidsprioriteiten» wordt verslag gedaan van de beleidsprioriteiten die zijn opgenomen in de begroting 2021. Zoals gebruikelijk is ook dit jaar een tabel opgenomen met daarin de realisatie van de beleidsdoorlichtingen.

Beleidsartikelen

In de paragraaf «Beleidsartikelen» wordt meer in detail ingegaan op de verantwoording over de verschillende onderwerpen. De paragraaf kent per beleidsartikel de volgende opzet:

- Algemene doelstelling;
- Rol en verantwoordelijkheid;
- Beleidsconclusies;
- Tabel Budgettaire gevolgen van beleid;
- Toelichting op de financiële instrumenten.

De paragraaf «Niet-beleidsartikelen» kent per artikel een andere indeling, te weten:

- Tabel Budgettaire gevolgen;
- Toelichting op de financiële instrumenten.

Voor de omschrijving van de rol en verantwoordelijkheid bij de beleidsartikelen is de begroting 2021 als basis gebruikt.

Bedrijfsvoeringsparagraaf

Het jaarverslag Koninkrijksrelaties 2021 bevat ook een bedrijfsvoeringparagraaf. Hierin wordt verslag gedaan over specifieke punten van de bedrijfsvoering voor Koninkrijksrelaties (IV). Voor het verslag over de bedrijfsvoering in algemene zin wordt verwezen naar het jaarverslag van het begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

De jaarrekening 2021

In de jaarrekening treft u de verantwoordingsstaat voor de begroting van Koninkrijksrelaties en de saldibalans met toelichting aan. De slotwet wordt als een apart Kamerstuk gepubliceerd.

De bijlagen

In de bijlagen is een overzicht opgenomen met afgerond evaluatie- en overig onderzoek en het overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland.

Externe inhuur

De externe inhuur van Koninkrijksrelaties wordt verantwoord in het overzicht inhuur externen in het jaarverslag van het begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Wet Normering Topinkomens (WNT) verantwoording

De WNT-verantwoording van Koninkrijksrelaties is opgenomen in het jaarverslag van het begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Het jaarverslag BES-fonds 2021

Beleidsprioriteiten

In de paragraaf «Beleidsprioriteiten» wordt verslag gedaan van de beleidsprioriteiten die zijn opgenomen in de begroting 2021.

Beleidsartikel

In de paragraaf «Beleidsartikel» wordt meer in detail ingegaan op de verantwoording over de verschillende onderwerpen. De paragraaf kent de volgende opzet:

- Algemene doelstelling;
- Rol en verantwoordelijkheid;
- Beleidsconclusies;
- Tabel Budgettaire gevolgen van beleid;
- Toelichting op de financiële instrumenten.

Voor de omschrijving van de rol en verantwoordelijkheid bij de beleidsartikelen is de begroting 2021 als basis gebruikt.

Bedrijfsvoeringsparagraaf

Het jaarverslag BES-fonds 2021 bevat ook een bedrijfsvoeringsparagraaf. Hierin wordt verslag gedaan over specifieke punten van de bedrijfsvoering voor het BES-fonds (H). Voor het verslag over de bedrijfsvoering in algemene zin wordt verwezen naar het jaarverslag van het begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

De jaarrekening 2021

In de jaarrekening treft u de verantwoordingsstaat voor de begroting van het BES-fonds en de saldibalans met toelichting. De slotwet wordt als een apart Kamerstuk gepubliceerd.

B. BELEIDSVERSLAG KONINKRIJKSRELATIES

3. Beleidsprioriteiten

De impact van Covid-19 op het Caribische deel van het Koninkrijk

Het Caribische deel van het Koninkrijk is ook in 2021 ongekend hard getroffen door de pandemie en de nasleep daarvan. Dat heeft gevolgen voor vrijwel alle aspecten van de maatschappij. Covid-19 heeft niet alleen op medisch en sociaalmaatschappelijk gebied grote consequenties gehad, maar ook economisch en financieel: de inkomsten van zowel overheden als private sectoren zoals het toerisme – de belangrijkste economische activiteit – stonden zwaar onder druk. Hierdoor zijn de landen en eilanden van het Koninkrijk meer dan ooit op elkaar aangewezen.

Invloed van Covid-19 op de Caribische landen van het Koninkrijk

Samen met andere departementen heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zich ingezet om de landen te ondersteunen in deze pandemie. In opdracht van het ministerie is het voedselhulpprogramma van het Rode Kruis in de drie landen ook in 2021 doorgegaan en overgedragen aan de lokale overheden. Het aantal hulpbehoevenden is fors gedaald gedurende de overname, onder andere door de aantrekkende economie en de controle op dubbelingen. Het Ministerie van BZK heeft in 2021 de landen tot oktober subsidie gegeven voor dit programma. Daarna is de verantwoordelijkheid in financiële zin overgedragen aan de landen. De landen kunnen sinds oktober 2021 eventueel nodige financiering voor voedselhulp opnemen in een verzoek tot liquiditeitssteun. Nederland heeft zich verder in 2021 onverminderd ingezet om de landen te ondersteunen bij de Covid-19 zorg, onder andere door het leveren van vaccins en ic-personeel.

Door het dalen van het aantal besmettingen werden maatregelen versoepeld en toeristen weer verwelkomd. Het herstel van het toerisme kwam langzaam op gang, maar ligt nog onder het niveau van voor de pandemie. Tegen het eind van 2021 liepen de besmettingen met de komst van de Omikron-variant weer op. Ondanks het voorzichtige herstel van het toerisme zijn de gevolgen en de afhankelijkheid van Nederland in heel 2021 groot gebleven. Het economisch herstel van de landen zal nog lange tijd duren.

Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling (COHO) en de landspakketten

Het kabinet heeft liquiditeitssteun beschikbaar gesteld om de sociaaleconomische weerbaarheid van de landen te vergroten. Hieraan zijn wel voorwaarden gekoppeld. Van de landen wordt verwacht dat zij hervormingen doorvoeren uit de landspakketten. Dit strekt zich uit tot het financieel beheer, de kosten en effectiviteit van de publieke sector, de belastingen, de financiële sector, de economische hervormingen, de zorg, het onderwijs en het versterken van de rechtsstaat (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 111](#), nr. [186](#), nr. [203](#), nr. [216](#)). Voor de ondersteuning bij en toezicht op de hervormingen wordt een bestuursorgaan met zelfstandige taken en bevoegdheden opgericht: het Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkelingen (COHO).

Het Ministerie van BZK heeft in 2021 met de landen nieuwe stappen gezet in de oprichting van het COHO. Op 3 september 2021 is de Rijksministerraad akkoord gegaan met de consensusrijkswet (CRW) COHO. Het Ministerie van

BZK ontving van de afdeling Advisering van de Raad van State van het Koninkrijk (RvSK) in maart 2021 het eerste advies op het ontwerp van Rijkswet en in september 2021 aanvullend advies op het onderdeel begrotingstoezicht.

Vooruitlopend op de oprichting van het COHO is de Tijdelijke werkorganisatie (TWO) gestart met het uitvoeren van de landspakketten. Deze landspakketten bevatten maatregelen voor de korte termijn en structurele hervormingen voor de langere termijn. Die zijn noodzakelijk om de economieën van de landen weerbaar en veerkrachtig te maken.

In 2021 is begonnen met periodieke uitvoeringsrapportages van de landspakketten. Het Ministerie van BZK heeft de Kamer op die manier ieder kwartaal geïnformeerd over de voortgang (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 343](#), nr. 407 en nr. 456). In de uitvoeringsrapportages zijn de afspraken uit de landspakketten vertaald naar concrete afspraken en actiepunten (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 216](#)).

In 2021 zijn er ook onderzoeken naar mogelijke verbeteringen uitgevoerd naar de thema's uit de landspakketten. Zo is onderzocht hoe in Aruba en Curaçao op eenvoudigere wijze een onderneming kan worden bedreven door de *costs of doing business* te verlagen en bureaucratie weg te nemen. Ook is in de landen onderzoek gedaan naar de kwaliteit van zowel het basis- als het voortgezet onderwijs. In 2021 is begonnen met de invoering van een aantal van de verbeterpunten. In Aruba heeft de raad van ministers een principebesluit genomen over een nieuw, vereenvoudigd belastingstelsel met de introductie van btw. In Curaçao is begonnen met een herijking van het grondbeleid en versterking van de wetgevingsfunctie. In Sint Maarten zijn diverse projecten in gang gezet om het financieel beheer te verbeteren. Denk hierbij aan de noodzakelijke opschoning van balansposten. Daarnaast is op Sint Maarten besloten om per 1 januari 2023 (streefdatum) een algemene ziektekostenverzekering in te voeren.

Invloed van Covid-19 op Caribisch Nederland

De pandemie heeft ook in 2021 grote impact gehad op de samenleving van Caribisch Nederland. Caribisch Nederland is daarom ondersteund met verschillende maatregelen zoals de [Tijdelijke subsidieregeling loonkosten- en inkomensverlies Caribisch Nederland](#), de [Regeling subsidie financiering vaste lasten getroffen ondernemingen Covid-19 BES](#) en verschillende liquiditeitsregelingen, zoals uitstel van betaling rijksbelastingen. Deze generieke instrumenten liepen in het derde kwartaal van 2021 af. Vanaf het vierde kwartaal van 2021 zijn deze regelingen – net als in Europees Nederland – op basis van de epidemiologische en economische situatie in Caribisch Nederland stopgezet.

Om deze overgang naar een situatie zonder steun van het Rijk soepel te laten verlopen, kregen de openbare lichamen in het vierde kwartaal van 2021 een eenmalig incidenteel bedrag. Daarnaast zijn de openbare lichamen, net als gemeenten, gecompenseerd via de vrije uitkering van het BES-fonds voor het mislopen van belastingen van de eilanden zelf en gemaakte directe kosten in verband met de coronapandemie. Ook is via de vrije uitkering extra geld beschikbaar gesteld voor aanvullend beleid per eiland. Omdat de luchthavenbelasting op Bonaire binnenkomt bij overheidsNV Bonaire International Airport, is laatstgenoemde rechtstreeks gecompenseerd vanuit de begroting van Koninkrijksrelaties.

BES-eilanden: meer dan ooit onderdeel van Nederland

Bonaire, Saba en Sint Eustatius zijn sinds 2010 onderdeel van Nederland. Er geldt een rechtstreekse verantwoordelijkheid voor de openbare lichamen. Het Ministerie van BZK heeft zich ingespannen - en zal dat blijven doen - om dit met de vakdepartementen in te vullen vanuit ieders eigen rol en rekening houdend met de ministeriële verantwoordelijkheid. Het uitgangspunt is dat de aanpak van maatregelen en initiatieven in samenhang plaatsvinden, rekening houdend met de behoeften van de openbare lichamen.

Coördinerende verantwoordelijkheid bij eilandgerichte aanpak

De coördinerende rol van het Ministerie van BZK bij de eilandgerichte aanpak is ook in 2021 van onverminderd belang geweest. Op basis van het advies van de Raad van State en het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Koninkrijksrelaties hebben verschillende werkgroepen aanbevelingen uitgewerkt op terreinen als wetgeving, begroting/financiën, de publieke dienstverlening en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen het Rijk en de openbare lichamen (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). Dit heeft bijvoorbeeld geleid tot een strategie voor het versterken van de uitvoeringskracht voor elk openbaar lichaam. De resultaten van de werkgroepen vormen een bouwsteen voor nader uit te werken afspraken tussen het kabinet en de openbare lichamen op hoofdthema's. Het doel is deze in akkoorden en uitvoeringsagenda's vast te leggen. Het regeerakkoord is leidend bij de realisatie daarvan, inclusief afspraken over de investeringen om tot gerichte resultaten te komen op de hoofdthema's.

Sinds 2021 is het principe 'comply-or-explain' leidend. Dit houdt in dat beleid, intensiveringen en regelgeving die gelden in Europees Nederland ook toegepast wordt in Caribisch Nederland, tenzij er gegronde redenen zijn om dat niet te doen. Na een periode van wetgevende terughoudendheid – mede met het oog op de geringe uitvoeringskracht – zet dit het feit dat Bonaire, Saba en Sint Eustatius onderdeel van Nederland zijn, extra kracht bij.

Het ministerie heeft zijn coördinerende rol ook op lopende dossiers uitgevoerd. Zo coördineerde BZK de verdere uitwerking van de meerjarenaakkoorden met Bonaire (Bestuursakkoord Bonaire) en Saba (Saba Package) (Kamerstukken II 2018/19, [31568, nr. 207](#) en Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 66](#)). Met deze pakketten wil het ministerie er samen met de andere departementen en de openbare lichamen voor zorgen dat gericht wordt gewerkt aan prioriteiten op de eilanden. Daaronder valt ook het wegwerken van infrastructurele achterstanden. Een mooi voorbeeld is de opzet en invoering van een verbetertraject voor de directie Ruimte en Ontwikkeling (RO) op Bonaire, een gezamenlijk traject van het Ministerie van BZK, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en het openbaar lichaam. De geboekte resultaten, aandachtspunten en de lessen uit de Bestuursakkoorden zullen worden betrokken bij het bepalen van de rijksinzet voor Caribisch Nederland en de nieuw op te stellen akkoorden.

2021 stond in het teken van de stijgende energieprijzen in heel Nederland, dus ook in Caribisch Nederland. Het kabinet heeft daarom in 2021 maatregelen genomen om die stijging te compenseren door het aanpassen van belastingen. Het Ministerie van BZK heeft ervoor gezorgd dat Caribisch Nederland ook is gecompenseerd (Kamerstukken II 2020/21, [29023, nr. 272](#)).

Herstel van verhoudingen op Sint Eustatius

In 2018 greep Nederland in bij het lokale bestuur op Sint Eustatius wegens grove taakverwaarlozing. Een regeringscommissaris vormt sindsdien het tijdelijk bestuur van Sint Eustatius. Ook in 2021 zijn er belangrijke stappen gezet in het herstel van reguliere democratische verhoudingen. De regeringscommissaris heeft in 2021 de eilandraad uitgebreid geïnformeerd over de criteria die opgenomen zijn in de memorie van toelichting van de Wet Herstel Voorzieningen Sint Eustatius (Kamerstukken II 2019/20, [35422, nr. 3](#)). Deze criteria gaan over zaken als de ambtelijke organisatie, lokale wetgeving en financieel beheer.

In overleg met de eilandsraad werd er in 2021 een route-tijdtabel opgesteld. Hierin is voor ieder criterium een deelresultaat en een streefdatum bepaald. In de route-tijdtabel zijn ook de stappen bepaald voor de terugkeer naar een volwaardige democratie (Kamerstukken II 2021/22, [35925 IV, nr. 34](#)). In 2021 werd er verder gewerkt aan de invoering en uitvoering van deze criteria. Zo is vooruitgang geboekt in het verbeteren van het financieel beheer. Daardoor kwam Sint Eustatius een stap dichterbij een goedgekeurde accountantsverklaring voor de jaarrekening 2021.

In 2021 werd ook de infrastructuur verder verbeterd, onder andere door het opleveren van de nieuwe luchthaven. Ook is er gewerkt aan het creëren van een robuust ambtenarenapparaat voor het openbaar lichaam en zijn de voorzieningen voor ambtenaren gemoderniseerd.

Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht

Ook het afgelopen jaar was het versterken van de bestuurs- en uitvoeringskracht op de openbare lichamen een speerpunt voor het Ministerie van BZK. Er wordt sinds jaar en dag geïnvesteerd in capaciteitsopbouw, het delen van kennis en kunde en het opleiden van bestuurders, raadsleden en ambtenaren. Ook is er gezorgd voor de juiste randvoorwaarden voor de organisatieontwikkeling van de openbare lichamen, denk hierbij aan ICT-faciliteiten. In de bestuursakkoorden (Bonaire, Saba) en de [Wet Herstel Voorzieningen Sint Eustatius](#) was en is bestuurs- en uitvoeringskracht een centraal thema. Deze lijn wordt doorgetrokken in de nieuw op te stellen akkoorden en afspraken om zo de openbare lichamen te ondersteunen bij hun taken.

Het opleidingstraject voor bestuurs- en eilandsraadsleden werd voortgezet. Op Bonaire zijn nieuwe trainees en lokale ambtenaren begonnen met het tweejarige leer- en ontwikkeltraject van het Talent Ontwikkel Programma (TOP). Dit programma heeft een structureel karakter. Daarmee is de verdere uitbreiding van de lokale expertise en versterking van de uitvoeringskracht de komende jaren geborgd.

Voor de uitvoeringskracht zijn rijkstrainees gestationeerd geweest bij de openbare lichamen. Daarnaast werd gewerkt aan het gerichte versterken van capaciteit en kennisuitwisseling door het detacheren van expertise naar de eilanden en zogenaamde 'twinning-projecten' tussen de openbare lichamen en gemeenten. Deze projecten hielden in dat een ambtenaar van een Nederlandse gemeente voor een bepaalde tijd gekoppeld werd aan een ambtenaar van een openbaar lichaam, om de kennisoverdracht te bevorderen. Op die manier kon bijvoorbeeld de griffie op Bonaire verder worden geprofessionaliseerd.

In het kader van de landspakketten zijn er met de Caribische landen ook afspraken gemaakt over het verhogen van de effectiviteit van de publieke sector. Zo zijn er afspraken gemaakt over het doorlichten van overheidsorganisaties en het versterken van het Human Resources instrumentarium. Ook bij het uitwerken van andere maatregelen uit het landspakket is steeds expliciet gekeken naar de beschikbare uitvoeringskracht en wordt, waar nodig, technische assistentie ingezet.

Financieel toezicht

Nederland heeft in 2021 de landen en eilanden van het Koninkrijk gesteund om ervoor te zorgen dat de economieën en maatschappijen bleven draaien. Nadat de landen eind 2020 hadden ingestemd met de voorwaarden van Nederland voor de derde tranche liquiditeitssteun, werd in 2021 in vier tranches liquiditeitssteun verstrekt via 'zachte' leningen. Dat zijn aflossingsvrije leningen tegen 0% rente en met een looptijd tot 10 april 2022. Hierdoor beschikten de landen over voldoende geld om noodzakelijke overheids-taken uit te kunnen voeren en dat deel van de bevolking te helpen dat het zwaarst getroffen was. Het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) en het College Aruba financieel toezicht (CAft) hebben advies uitgebracht aan de Rijksministerraad of aan de gestelde voorwaarden en de daaraan gekoppelde liquiditeitssteun werd voldaan. De Tweede Kamer wordt hierover geïnformeerd middels uitvoeringsagenda's en – rapportages ([Kamerstukken II 2020/21, 35420, nrs. 216, 276, 343, 407, 456](#)).

Financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Op basis van de adviezen van het College financieel toezicht BES (Cft BES) heeft de Minister van BZK toegezien op de financiën van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Het financieel beheer op de BES-eilanden bleef ook in 2021 een aandachtspunt. Voor Bonaire en Sint Eustatius heeft de accountant voor de jaarrekeningen van 2020, net als voor de jaren daarvoor, een zogenaamde «controleverklaring van oordeelonthouding» afgegeven. De accountant meende dat er te veel onzekerheden zijn om een oordeel uit te kunnen spreken.

Zowel Bonaire als Sint Eustatius hebben op basis van de verbeterplannen in 2021 gewerkt aan het zo snel mogelijk op orde brengen van het financieel beheer. Ter ondersteuning van het uitvoeren van de verbeterplannen heeft Nederland extra geld in de vorm van een bijzondere uitkering beschikbaar gesteld. Bonaire heeft dit besteed aan diverse activiteiten opgenomen in het 'Plan van aanpak voor het versterken van de financiële organisatie van het Openbaar Lichaam Bonaire'. Sint Eustatius heeft het geld aangewend voor het inrichten van de interne controle, het innen van achterstallige vorderingen en het opschonen van de debiteurenadministratie.

Daarentegen gold voor Saba dat in 2021 al voor het zesde jaar op rij een goedkeurende verklaring werd afgegeven. Hoewel Saba het financieel beheer dus op orde heeft, werd het beheer in 2021 verder verbeterd in lijn met de aanbevelingen van de externe accountant.

De Tweede Kamer wordt jaarlijks geïnformeerd over de stand van het financieel- en begrotingsbeheer Caribisch Nederland, op basis van indicatoren en de voortgang van verbeterplannen. In december 2021 is dat voor het eerst gebeurd in de vorm van een nulmeting ([Kamerstukken II 2020/21, 35925 IV, nr. 33](#)).

Versterken van de rechtsstaat op Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Een rechtsstaat waarborgt (grond)rechten en vrijheden, normeert gedrag en legitimeert overheidsoptreden. Met betrouwbaar, lerend en onpartijdig bestuur wordt maatschappelijk vertrouwen gestimuleerd. De landen hadden ook in 2021 te kampen met grensoverschrijdende criminaliteit. Daarnaast vormt de verwevenheid tussen de boven- en onderwereld een serieuze bedreiging voor het goed functioneren van de democratische rechtsstaat. Hoewel de landen zelf verantwoordelijk zijn voor hun rechtsstaat en de rechtshandavings-diensten, zijn zij (nog) onvoldoende in staat om deze uitdagingen zelfstandig het hoofd te bieden.

Aanpak van ondermijnende criminaliteit

De uitvoeringsorganisaties Recherche Samenwerkingsteam (RST), Parket Procureur-Generaal (PPG) en Gemeenschappelijk Hof van Justitie (Hof) zijn net als de afgelopen jaren (2016-2021) betaald om extra capaciteit in te zetten op de aanpak van ondermijning.

Dat de ondermijningsaanpak afgelopen jaren zijn vruchten heeft afgeworpen staat in de resultatenbrief die in december 2021 aan de Kamer is gestuurd (Kamerstukken II 2021/22, [35925 IV, nr. 37](#)). In 2021 zijn daarnaast met de uitvoeringsorganisaties afspraken gemaakt over het verdelen van geld. Dat komt in 2022 beschikbaar naar aanleiding van afspraken uit de landspakketten (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 177](#) en nr. [186](#)).

Dit heeft in mei 2021 geleid tot het vaststellen van het budget per organisatie. Daarmee komt in 2022 extra capaciteit beschikbaar voor de ondermijningsaanpak. Het Justitieel Vierpartijenoverleg (JVO) van juli 2021 heeft een werkgroep bestuurlijke aanpak ondermijning ingericht (Kamerstukken II 2021/22, [35570 IV, nr. 53](#)). Deze heeft in 2021 een probleemanalyse uitgevoerd en de maatregelen die vallen onder de bestuurlijke aanpak geïnventariseerd.

Versterking grenstoezicht

De landen van het Koninkrijk erkennen het onbetwistbare belang van sterk toezicht op de grenzen van het Koninkrijk. Als onderdeel van de landspakketten hebben de landen met Nederland afspraken gemaakt op het gebied van de inzet, capaciteit en de aansturing/commandovoering van de Koninklijke Marechaussee, de Douane en de Kustwacht.

Het Ministerie van BZK heeft hiertoe namens Nederland met de Caribische landen van het Koninkrijk op 4 februari 2021 het Protocol inzake de versterking grenstoezicht in de Caribische landen van het Koninkrijk getekend (Kamerstukken II 2020/21, [35300 IV, nr. 48](#)).

Voor de uitvoering van dit protocol heeft het Ministerie van BZK met Aruba, Curaçao en Sint Maarten afzonderlijk samengewerkt aan een plan van aanpak voor de versterking van grenstoezicht in het desbetreffende land. In deze plannen maakt Nederland met het desbetreffende land afspraken over de verbetering van de samenwerking, het versterken van de capaciteit van de lokale diensten en het benodigde geld en investeringen. In december 2021 zijn de plannen van aanpak van Aruba en Curaçao vastgesteld. Het schrijven van het plan van aanpak Sint Maarten zit in de eindfase.

Gevangeniswezen Sint Maarten

In 2021 is het gevangeniswezen in de landen verder verbeterd. Het Ministerie van BZK heeft een verzoek om hulp, bijstand en samenwerking ontvangen op grond van [artikel 38 van het Statuut voor het Koninkrijk der](#)

Nederlanden. Dit verzoek is afkomstig van de Minister van Justitie van Sint Maarten. Samen met het Ministerie van Justitie en Veiligheid is aan het verzoek voldaan. In dat kader zijn een programmamanager en adviseur human resources geworven en uitgezonden en is er een assistent-programmamanager aangenomen. Ook zijn er subsidies verstrekt voor het opleiden van gevangenispersoneel en voor verschillende bouwkundige verbeteringen. Samen met Sint Maarten en de United Nations Office for Project Services (UNOPS) is er gewerkt aan de plannen voor het bouwen van een nieuwe gevangenis (Kamerstukken II 2020/21, [35420](#), nr. 315).

Venezuela/ondersteuning Benedenwindse Eilanden

In 2019 maakte het kabinet, mede gelet op de situatie in Venezuela én de pandemiebeheersing in de regio, geld vrij voor het ondersteunen van de benedenwindse eilanden. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV), het Ministerie van Defensie en het Ministerie van BZK hebben deze ondersteuning geleverd. In 2021 heeft het Ministerie van BZK bijgedragen aan de uitvoering van de plannen voor het uitbreiden en verbeteren van de vreemdelingenbewaring in Curaçao. Ook heeft het Ministerie van BZK een financiële bijdrage geleverd aan verschillende sociaal-maatschappelijke projecten, zoals opvang van en onderwijs voor kwetsbare groepen. Door de Covid-19 pandemie hebben helaas enkele bijstandsprojecten vertraging opgelopen.

Wederopbouw Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba

Wederopbouw Sint Maarten

Sint Maarten heeft nog te maken met de nasleep van de orkanen Irma en Maria die in 2017 over de bovenwindse eilanden trokken. Nederland heeft zich in 2021, net zoals in voorgaande jaren, ingezet om Sint Maarten te ondersteunen bij de wederopbouw. Dit doet Nederland grotendeels via het trustfonds bij de Wereldbank, maar ook met bilaterale projecten.

Hoewel de voortgang is vertraagd door onder andere de pandemie, zijn er in 2021 toch concrete resultaten behaald. Zo zijn er elf schuilplaatsen opgeleverd, zijn er daken, woningen en publieke gebouwen opgeknapt, zijn de eerste drie scholen inmiddels opgeleverd en zijn de eerste kinderen dit schooljaar weer begonnen op hun eigen school. Daarbij hebben meer dan zestig lokale MKB-bedrijven een lening ontvangen voor hun activiteiten. Ook hebben 24 lokale niet-gouvernementele organisaties (NGO's) subsidies gekregen om zeer kleine betekenisvolle projecten uit te voeren en verder te professionaliseren. Verder zijn 109 scheepswrakken zorgvuldig geruimd in de Simpson Bay Lagoon en Mullet Bay (Kamerstukken II 2020/21, [34773](#), nr. 24).

De grote lopende infrastructurele projecten zijn nog in volle gang: de nieuwbouw van het ziekenhuis verloopt voorspoedig, het aanbesteden van het herstel van de luchthaven is afgerond en de herstelwerkzaamheden zijn gestart. Nederland heeft de laatste tranche van het beschikbare wederopbouw geld overgeboekt naar het Trustfonds bij de Wereldbank. Ook heeft Nederland in 2021 de laatste bijdrage aan de integriteitskamer Sint Maarten geleverd.

Wederopbouw op Sint Eustatius

Na afronding van de eerste fase van de klifstabilisatie in mei 2021 restten nog aanvullende werkzaamheden aan de klif. Deze werkzaamheden zijn nodig voor het verankeren van eerder genomen maatregelen (afwatering

en onderhoud aan de cascade), het verder stabiliseren van de klif en ten behoeve van de algemene veiligheid (zoals hekwerk). Eind 2021 is hiervoor geld beschikbaar gesteld.

Wederopbouw op Saba

In 2021 is de wederopbouw van Saba voortvarend voortgezet. Er zijn maatregelen genomen voor het orkaanbestendig (her)bouwen van de zeehaven en de hersteloperaties aan het vliegveld. Ook zijn er nieuwe verbeteringen doorgevoerd op het gebied van afvalbeheer.

Realisatie beleidsdoorlichtingen

Tabel 2 Realisatie beleidsdoorlichtingen									
Art.	Naam artikel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Geheel artikel?
1	Versterken rechtsstaat			x					Ja
4	Bevorderen sociaaleconomische structuur								
4.1	Curaçao, Sint Maarten en Aruba			x					Nee
4.2	Caribisch Nederland								
5	Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen								
5.1	Schuldsanering Curaçao en Sint Maarten			x					Ja
5.2	Leningen/garanties landen Curaçao, Sint Maarten en Aruba								
8	Wederopbouw Bovenwindse Eilanden								

Toelichting

Het Ministerie van BZK heeft in overleg met de Tweede Kamer besloten om de onderzoeksperiode van de beleidsdoorlichting van artikel 8 te verlengen, waardoor de geplande oplevering van 2021 naar 2022 verschuift (Kamerstukken II 2020/21, [33189, nr. 13](#)).

Overzicht risicoregelingen Koninkrijksrelaties

Tabel 3 Overzicht verstrekte garanties (bedragen x € 1.000)								
Artikel	Omschrijving	Uitstaande garanties 2020	Verleend 2021	Vervallen 2021	Uitstaande garanties 2021	Garantieplafond	Totaal plafond	Totaalstand risicovoorziening
Artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	9e Europees Ontwikkelingsfonds verlenging	1.877	0	0	1.877	0	1.877	0
Totaal		1.877	0	0	1.877	0	1.877	0

Toelichting

Er zijn in 2021 geen uitgaven gedaan op garanties. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de toelichting bij de saldi balans.

Tabel 4 Overzicht verstrekte leningen (bedragen x 1.000) per 31 december 2021

Art. Omschrijving	Uitstaande lening (in andere valuta)	Uitstaande lening (in €)	Looptijd lening	Totaalstand risicovoorziening 2020 (in €)	Totaalstand mutatie volume risicovoorziening 2021 en 2020 (in €)
Totaal verstrekte leningen		2.466.877		494	- 494
Artikel 5 Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen		2.428.298		494	- 494
Totaal leningen Curaçao		1.537.669		-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 2,75%	ANG 139.735	55.720	15 jaar (2010-2025)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 2,875	ANG 370.000	147.540	20 jaar (2010-2030)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 3,0%	ANG 474.900	189.369	25 jaar (2010-2035)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 3,125%	ANG 582.391	232.232	30 jaar (2010-2040)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 2,75%	ANG 62.604	25.226	30 jaar (2013-2043)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 2,45%	ANG 247.036	103.186	30 jaar (2014-2044)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 1,6%	ANG 196.363	104.295	30 jaar (2015-2045)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 1,62%	ANG 33.296	17.997	30 jaar (2015-2045)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 1,0%	ANG 59.050	29.702	30 jaar (2016-2046)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 1,24%	ANG 60.000	28.448	30 jaar (2017-2047)	-	-
Lening lopende inschrijving Curaçao 0,92%	ANG 69.100	34.167	30 jaar (2019-2049)	-	-
Onderhandse lineaire lening 0,00%	ANG 82.000	41.132	15 jaar (2020-2035)	-	-
Liquideitslening Curaçao 0,00%	ANG 177.000	90.331	2 jaar (2020-2022)	-	-
Liquideitslening Curaçao 0,00%	ANG 141.000	72.732	2 jaar (2020-2022)	-	-
Liquideitslening Curaçao 0,00%	ANG 63.000	31.286	2 jaar (2020-2022)	-	-
Liquideitslening Curaçao 0,00%	ANG 105.000	50.625	2 jaar (2020-2022)	-	-
Liquideitslening Curaçao 0,00%	ANG 181.000	86.070	2 jaar (2020-2022)	-	-
Lening ter afwikkeling Giro Bank	ANG 170.000	80.338	16 jaar (2021-2037)	-	-
Liquideitslening Curaçao 0,00%	ANG 75.500	35.961	1 jaar (2021-2022)	-	-
Liquideitslening Curaçao 0,00%	ANG 92.500	43.676	1 jaar (2021-2022)	-	-
Liquideitslening Curaçao 0,00%	ANG 76.000	37.635	1 jaar (2021-2022)	-	-
Totaal leningen Sint Maarten		365.053		494	- 494
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,625%	ANG 73.500	29.461	15 jaar (2010-2025)	-	-
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,75 %	ANG 78.571	31.494	20 jaar (2010-2030)	-	-
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,875%	ANG 50.000	20.042	25 jaar (2010-2035)	-	-
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 3,0%	ANG 50.000	20.042	30 jaar (2010-2040)	-	-
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,25%	ANG 58.652	24.765	15 jaar (2014-2029)	-	-
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,375%	ANG 44.818	18.739	20 jaar (2014-2034)	-	-
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,45%	ANG 39.526	16.510	30 jaar (2014-2044)	-	-
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 1,8%	ANG 30.271	10.346	30 jaar (2014-2044)	-	-
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,83%	ANG 21.705	7.514	25 jaar (2017-2032)	-	-
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,74%	ANG 32.900	15.928	30 jaar (2019-2049)	494	- 494
Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,5%	ANG 26.000	5.602	7 jaar (2016-2023)	-	-
Onderhandse lineaire lening Sint Maarten 0,00%	ANG 49.875	22.985	15 jaar (2020-2035)	-	-
Liquideitslening Sint Maarten 0%	ANG 50.200	25.622	2 jaar (2020-2022)	-	-
Liquideitslening Sint Maarten 0%	ANG 20.000	10.269	2 jaar (2020-2022)	-	-
Liquideitslening Sint Maarten 0%	ANG 24.000	12.380	2 jaar (2020-2022)	-	-
Liquideitslening Sint Maarten 0%	ANG 19.300	9.208	2 jaar (2020-2022)	-	-
Liquideitslening Sint Maarten 0%	ANG 61.200	28.205	2 jaar (2020-2022)	-	-
Liquideitslening Sint Maarten 0%	ANG 8.700	4.024	1 jaar (2021-2022)	-	-
Liquideitslening Sint Maarten 0%	ANG 39.000	18.356	1 jaar (2021-2022)	-	-
Liquideitslening Sint Maarten 0%	ANG 48.000	22.907	1 jaar (2021-2022)	-	-
Liquideitslening Sint Maarten 0%	ANG 22.000	10.653	1 jaar (2021-2022)	-	-
Totaal leningen Aruba		525.576		-	-

Art. Omschrijving	Uitstaande lening (in andere valuta)	Uitstaande lening (in €)	Looptijd lening	Totaalstand risicovoorziening 2020 (in €)	Totaalstand mutatie volume risicovoorziening 2021 en 2020 (in €)
Lening Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen	–	1.340	29 jaar (2001-2030)	–	–
Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	0	30 jaar (1991-2021)	–	–
Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	429	30 jaar (1992-2022)	–	–
Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	488	30 jaar (1993-2023)	–	–
Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	279	30 jaar (1994-2024)	–	–
Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	58	30 jaar (1995-2025)	–	–
Water en Energiebedrijf Aruba 2,5%	AWG 6.283	3.079	30 jaar (1995-2025)	–	–
Liquiditeitslening Aruba 0%	AWG 42.800	21.964	2 jaar (2020-2022)	–	–
Liquiditeitslening Aruba 0%	AWG 49.400	25.444	2 jaar (2020-2022)	–	–
Liquiditeitslening Aruba 0%	AWG 63.900	33.071	2 jaar (2020-2022)	–	–
Liquiditeitslening Aruba 0%	AWG 49.400	24.525	2 jaar (2020-2022)	–	–
Liquiditeitslening Aruba 0%	AWG 209.000	99.322	2 jaar (2020-2022)	–	–
Liquiditeitslening Aruba 0%	AWG 71.000	32.861	1 jaar (2021-2022)	–	–
Liquiditeitslening Aruba 0%	AWG 237.000	112.766	1 jaar (2021-2022)	–	–
Liquiditeitslening Aruba 0%	AWG 181.000	86.124	1 jaar (2021-2022)	–	–
Rentelastverlichting 2021 Aruba 2,64 %	AWG 177.100	83.826	7 jaar (2021-2028)	–	–
Artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden		38.579			
Totaal leningen Sint Maarten		38.579		–	–
Liquiditeitssteun Sint Maarten 0%	ANG 50.000	22.790	30 jaar (2018-2048)	–	–
Liquiditeitssteun Sint Maarten 0%	ANG 32.600	15.789	30 jaar (2018-2048)	–	–

Toelichting

De leningen aan de landen worden meestal afgesloten in Antilliaanse guldens (ANG) en Arubaanse florin (AWG) en vastgelegd in de begroting in euro's. Deze vastlegging gebeurt op basis van de geldende koers op het moment van aangaan van de lening (historische waarde).

Lopende inschrijving Sint Maarten

Ten behoeve van de lening lopende inschrijving van Sint Maarten van 2019 was een begrotingsreserve van 3% op de Aanvullende Post van het Ministerie van Financiën gereserveerd. Deze begrotingsreserve is vervallen met de laatste overboeking naar het trustfund eind 2021.

Liquiditeitsleningen Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Vanwege de aanhoudende pandemie heeft de Staat der Nederlanden net als in 2020 de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten liquiditeitssteun gegeven op basis van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#).

In 2021 is na besluitvorming in de Rijksministerraad (RMR) in vier tranches € 405 mln. aan liquiditeitssteun verstrekt via 'zachte' leningen (aflossingsvrije leningen tegen 0% rente en met een looptijd tot 10 april 2022). De RMR heeft dit gedaan op basis van de adviezen van het College Aruba financieel toezicht (CAft) en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft).

Hierdoor konden de landen de noodzakelijke overheidstaken uitvoeren, steun geven aan dat deel van de bevolking dat het zwaarst getroffen was en bedrijven financieel ondersteunen. Aan deze tranches was als voorwaarde verbonden dat de landen voldeden aan de gestelde voorwaarden bij de

eerder verstrekte tranches en voldoende voortgang boeken op het uitvoeren van de in 2020 overeengekomen landspakketten met structurele hervormingen. Door deze hervormingen zullen de landen in de toekomst beter in staat zijn om externe schokken zelfstandig op te vangen. Conform het advies van het C(A)ft bestaat de mogelijkheid om in 2022 de liquiditeitssteun te herfinancieren.

Lening ter afwikkeling Girobank Curaçao

Nederland heeft Curaçao een lening van ANG 170 mln. (€ 80,3 mln.) verstrekt om het land de problemen met de Girobank op te laten lossen. De lening heeft een rentepercentage van 0% en een looptijd van 16 jaar. Hierdoor konden met name de kleine en middelgrote schuldeisers (particuliere spaarders en MKB-ondernemingen) schadeloos worden gesteld.

Rentelastverlichting 2021 Aruba

Nederland heeft de buitenlandse schuldverplichtingen van Aruba voor 2021 geherfinancierd middels een lening met een rentepercentage van 2,64% met een looptijd van zeven jaar. Dit leverde Aruba een rentevoordeel op van minimaal € 39 mln. Dit rentevoordeel was afgesproken in de landspakketten.

Implementatie van mensenrechtenverdragen

Naar aanleiding van een advies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken uit 2018 heeft de Rijksministerraad toegezegd de Staten-Generaal jaarlijks via de memorie van toelichting van de ontwerpbegroting te informeren over de voortgang van de uitvoering van mensenrechtenverdragen in het Koninkrijk (Kamerstukken II 2018/19, [33826](#), nr. 29). Aangezien het jaarverslag een afspiegeling is van de ontwerpbegroting, wordt hier ook in het jaarverslag aandacht aan besteed.

In het afgelopen jaar zijn er geen mensenrechtenverdragen in werking getreden voor Caribische delen van het Koninkrijk. Wel hebben meerdere bijeenkomsten plaatsgevonden van de commissie mensenrechtenverdragen. In deze commissie werken vertegenwoordigers van de vier landen van het Koninkrijk sinds 2021 samen om de implementatie van mensenrechtenverdragen in de Caribische (ei)landen te bevorderen. Tijdens genoemde bijeenkomsten zijn enkele verdragen geïdentificeerd, onder meer op het terrein van kinderrechten, die met behulp van samenwerking in de komende tijd kunnen worden geïmplementeerd in de (ei)landen waar zij nog niet gelden. De landen streven ernaar in de volgende begroting over de voortgang in dit verband te rapporteren.

Overzicht coronasteunmaatregelen

Het afgelopen jaar is voor een belangrijk deel getekend door de coronapandemie. Het kabinet heeft diverse (nood)maatregelen genomen om de pandemie het hoofd te bieden. Deze paragraaf geeft een overzicht van de maatregelen die op de begroting van Koninkrijksrelaties en het BES-Fonds (H) zijn genomen. Een uitgebreid overzicht is te vinden op www.rijksfinancien.nl/overheidsfinancien-coronatiid.

Koninkrijksrelaties

Tabel 5 Overzicht realisatie coronamaatregelen Koninkrijksrelaties (bedragen x € 1 mln.)		
Maatregel	Verplichtingen 2021	Uitgaven Relevante kamerstukken 2021
Eerste tranche voedselhulp	0	1,6 Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Tweede incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en liquiditeitssteun aan het Caribisch deel van het Koninkrijk) (Kamerstukken II 2019/20, 35459, nr. 1) Extra maatregelen Caribisch Nederland i.v.m. Covid-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 25)
Derde tranche voedselhulp Curaçao, Aruba en Sint Maarten	14,9	14,9 Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712, nr. 1) Verlenging voedselhulp Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 212)
Vierde tranche voedselhulp Curaçao, Aruba en Sint Maarten	3,2	3,2 Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Tweede incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp, vijfde tranche liquiditeitssteun Aruba en steunmaatregelen Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2020/21, 35793, nr. 1) Vervolg voedselhulpprogramma Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 240)
Vijfde tranche voedselhulp Curaçao, Aruba en Sint Maarten	11,8	10,2 Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5) Stand van zaken transitie voedselhulpprogramma Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 345)
Bijdrage aan Ministerie van IenW voor Hypothecaire Lening Winair	0,0	- 1,0 Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712, nr. 1) Hypothecaire lening aan Winair (Kamerstukken II 2020/21, 31936, nr. 830)
Inkomstenderving Bonaire International Airport	3,0	3,0 Vierde incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland (Kamerstukken II 2019/20, 35545, nr. 1) Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5) Steun- en herstellpakket Caribisch Nederland (noodpakket 5.0) (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 326)
Vierde tranche liquiditeitslening Aruba	32,9	32,9 Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712, nr. 1) Besluitvorming Rijksministerraad inzake afwijken begrotingsnormen in 2021 en vierde tranche liquiditeitssteun (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 201) Toetsingskader Risicoregelingen Rijksoverheid inzake de vierde tranche liquiditeitssteun aan Aruba (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 200)
Vijfde tranche liquiditeitssteun Aruba	112,8	112,8 Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Tweede incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp, vijfde tranche liquiditeitssteun Aruba en steunmaatregelen Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2020/21, 35793, nr. 1) Besluitvorming rijksministerraad 26 maart 2021 inzake liquiditeitsbehoefte ACS tweede kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 245)
Zesde tranche liquiditeitssteun Aruba	86,1	86,1 Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5)

Maatregel	Verplichtingen 2021	Uitgaven 2021	Relevante kamerstukken
			Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324)
Zesde tranche liquiditeitssteun Curaçao	79,6	79,6	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5) Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324)
Zevende tranche liquiditeitssteun Curaçao	37,6	37,6	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5) Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324)
Vierde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	4,0	4,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletoire begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712, nr. 1) Besluitvorming Rijksministerraad inzake afwijken begrotingsnormen in 2021 en vierde tranche liquiditeitssteun (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 201)
Vijfde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	18,4	18,4	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 3) Besluitvorming Rijksministerraad 23 april 2021 inzake liquiditeitsbehoefte Sint Maarten tweede kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 260) Besluitvorming Rijksministerraad 28 mei 2021 inzake vijfde tranche liquiditeitssteun 2021 Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 275) Toekenning vijfde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 318)
Zesde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	22,9	22,9	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5) Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324)
Zevende tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	10,7	10,7	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5) Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324)
Totaal	437,9	436,9	

Toelichting

Voedselhulp

Door het wegvallen van het toerisme en de lockdowns zijn de inkomsten van veel burgers in het Caribisch deel van het Koninkrijk weggevallen. Het kabinet heeft daarom middelen ter beschikking gesteld om de kwetsbare groepen in het Caribisch deel van het Koninkrijk te voorzien van voedselpakketten.

Bijdrage aan Ministerie van IenW voor Hypothecaire lening Winair

Winair, de enige luchtvaartmaatschappij die verbindingen onderhoudt met alle zes de Caribische delen van het Koninkrijk, en de enige die een reguliere verbinding onderhoudt met Sint Eustatius en Saba, was in financiële problemen geraakt, omdat er geen inkomsten binnenkwamen terwijl de kosten grotendeels doorliepen. De onderlinge connectiviteit van Saba, Sint Eustatius met Sint Maarten en Bonaire kwam in direct gevaar. Het kabinet heeft positief gereageerd op het verzoek van de Minister-President van Sint

Maarten om steun. Het kabinet heeft een hypothecaire lening van USD 3 mln. verstrekt met als onderpand het luchthavengebouw van Winair. Vanuit de begroting van Koninkrijksrelaties is € 1,0 mln. bijgedragen aan de lening die via de begroting van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is verstrekt. Bij aflossing van de lening door Winair vloeit dit bedrag naar rato van het door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ingelegde deel terug naar de begroting van Koninkrijksrelaties.

Inkomstenderving Bonaire International Airport

In lijn met besluitvorming voor Europees Nederlandse gemeenten ontvingen de openbare lichamen compensatie ten behoeve van inkomstenderving over 2020 en 2021, waarbij ook de inkomsten uit luchtvaart zijn betrokken. Voor Bonaire kwamen deze inkomsten direct binnen bij Bonaire International Airport.

Liquiditeitssteun

De landen Aruba, Sint Maarten en Curaçao hebben op grond van artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden een beroep gedaan op de solidariteit binnen het Koninkrijk. De Rijksministerraad (RMR) heeft op basis van de adviezen van het College Aruba financieel toezicht (CAft) en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) meermaals besloten om liquiditeitssteun beschikbaar te stellen, die ten goede kwam aan dat deel van de bevolking dat het zwaarst getroffen wordt.

BES-fonds

Tabel 6 Overzicht realisatie coronamaatregelen BES-fonds (bedragen x € 1 mln.)

Maatregel	Verplichtingen 2021	Uitgaven 2021	Relevante kamerstukken
Compensatie inkomstenderving openbare lichamen	4,2	4,2	<p>Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Vierde incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2019/20, 35545, nr. 1)</p> <p>Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Tweede incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp, vijfde tranche liquiditeitssteun Aruba en steunmaatregelen Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2020/21, 35793, nr. 1)</p> <p>Uitbreiding economisch steun- en herstelpakket Caribisch Nederland (noodpakket 4.0) (Kamerstukken II, 2020/21, 35420, nr. 226)</p> <p>Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5)</p> <p>Steun- en herstelpakket Caribisch Nederland (noodpakket 5.0) (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 326)</p>
Eilandelijk beleid	3,0	3,0	<p>Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2020 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2019/20, 35450 IV, nr. 1)</p> <p>Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Vierde incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2019/20, 35545, nr. 1)</p> <p>Wijziging van de begrotingsstaten van het Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2020 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35650 IV, nr. 1)</p> <p>Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712, nr. 1)</p> <p>Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 1)</p>

Maatregel	Verplichtingen 2021	Uitgaven 2021	Relevante kamerstukken
			Aanpassingen in het economische steun- en herstellpakket als gevolg van de ontwikkeling in de bestrijding van het coronavirus (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 237)
			Het steun- en herstellpakket in het derde kwartaal van 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 314)
Tweede Kamerverkiezingen 2021	0,02	0,02	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Vierde incidentele supplettoire begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2019/20, 35545, nr. 1)
			Vaststelling van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 21)
			Tijdelijke regels omtrent verkiezingen in verband met covid-19 (Tijdelijke wet verkiezingen covid-19) (Kamerstukken II 2020/21, 35590, nr. 22)
Pakket voor de creatieve sector	0,3	0,3	Vaststelling van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 21)
			Uitwerking maatregelen tweede specifieke pakket voor de culturele en creatieve sector (Kamerstukken II 2020/21, 32820, nr. 400)
Totaal	7,5	7,5	

Toelichting

Compensatie inkomstenderving openbare lichamen

In lijn met besluitvorming voor Europees Nederlandse gemeenten ontvingen de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba compensatie ten behoeve van inkomstenderving over 2020 en 2021.

Eilandelijk beleid

De openbare lichamen hebben extra kosten gemaakt in verband met de coronacrisis, bijvoorbeeld voor repatriëring, reiskosten, overhead, schoonmaakkosten en de aanschaf van beschermingsmiddelen. De openbare lichamen ontvingen in lijn met besluitvorming voor Europees Nederlandse gemeenten hiervoor in 2021 € 3,0 mln.

Tweede Kamerverkiezingen

Het kabinet heeft in 2021 € 24.000 beschikbaar gesteld aan de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba ter compensatie voor de extra kosten bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2021. De extra kosten hingen onder meer samen met aanvullende kosten voor de inrichting van stemlokalen, voor het huren van alternatieve locaties die in de coronacrisis beter geschikt zijn om als stemlokaal in te richten en voor de aanvullende werkzaamheden die gemeenten moesten doen ter voorbereiding van de verkiezingen.

Pakket voor de creatieve sector

Aan het BES-fonds is incidenteel € 0,3 mln. aan middelen aan de vrije uitkering toegevoegd voor de lokale culturele infrastructuur in het kader van de maatregelen van het tweede specifieke pakket voor de culturele en creatieve sector. Met deze extra middelen konden de openbare lichamen de culturele instellingen ondersteunen en zo de lokale culturele infrastructuur in stand te houden. Hiervan was € 165.000 voor Bonaire, € 75.000 Sint Eustatius en € 60.000 voor Saba.

4. Beleidsartikelen Koninkrijksrelaties

4.1 Artikel 1. Versterken rechtsstaat

A. Algemene doelstelling

Het bevorderen van goed bestuur door een bijdrage te leveren aan het versterken van de rechtsstaat van de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit krijgt vorm door samenwerking op het gebied van veiligheid, rechtshandhaving en grensbewaking en ondersteuning van de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor:

Stimuleren

- Rechtshandhaving en veiligheid zijn aangelegenheden van de landen van het Koninkrijk. De minister is verantwoordelijk voor het stimuleren van de versterking van de rechtsstaat in Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit doet de minister door de landen te ondersteunen en invulling en uitvoering te geven aan samenwerkingsregelingen en rijks wetten. Daarbij werkt de minister nauw samen met de betrokken bewindspersonen van Justitie en Veiligheid en van Defensie die de operationele capaciteit voor de ondersteuning en versterking leveren.

Deze ondersteuning komt voort uit artikel [36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) waarin is bepaald dat de landen binnen het Koninkrijk elkaar hulp en bijstand verlenen, en komt tot stand door het treffen van onderlinge regelingen op grond van [artikel 38, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#).

C. Beleidsconclusies

Bestrijding ondermijning

In 2021 hebben het Recherche Samenwerkingsteam (RST), Openbaar Ministerie (OM) Curaçao, Sint Maarten en Bonaire, Saba en Sint Eustatius (OM Cariben) en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie in het kader van Team Bestrijding Ondernijning (TBO) middelen gekregen om capaciteit beschikbaar te stellen voor de ondernijningsaanpak in de Caribische landen. Dat deze aanpak werkt laten de resultaten zien (Kamerstukken II 2020/21, [35925 IV, nr. 37](#)). Verder zijn er in 2021 gesprekken gevoerd met het RST, OM Cariben, OM Aruba en het Hof over de verdeling van de extra gelden die vrijkomen in 2022 naar aanleiding van het sluiten van de landspakketten (Kamerstukken II 2019/20, [35420, nr. 177](#) en nr. [186](#)).

Grensbewaking

In 2021 hebben de vier landen van het Koninkrijk stappen gezet ter versterking van het grenstoezicht. In februari 2021 is hiertoe het protocol inzake de versterking grenstoezicht in de Caribische landen getekend. Hierin zijn afspraken gemaakt over de uitzending van Nederlands personeel van de Koninklijke Marechaussee en de Douane Nederland. Verder stelde Nederland eind 2021 zowel met Aruba als met Curaçao plannen van aanpak vast ter versterking van het grenstoezicht op basis van afspraken uit de landspakketten.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1. Versterken rechtsstaat (bedragen x € 1.000)

	Realisatie				2021	Vastgestelde begroting ¹ 2021	Verschil 2021
	2017	2018	2019	2020			
Verplichtingen	75.487	27.795	40.107	12.966	20.321	41.356	- 21.035
Uitgaven	69.841	45.772	40.422	12.836	20.187	41.356	- 21.169
Opdrachten							
Diverse opdrachten	0	0	0	0	36	0	36
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Recherchecapaciteit (Nationale Politie)	14.355	34.703	29.456	1.858	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden							
Overige bijstand aan de landen	0	0	15	0	8.000	7.600	400
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Grensbewaking (Defensie)	6.100	6.100	6.209	6.339	6.467	21.239	- 14.772
Kustwacht (Defensie)	46.106	0	0	0	0	0	0
Recherchecapaciteit (JenV)	0	0	0	0	0	0	0
Rechterlijke macht (JenV)	3.280	4.969	4.742	4.639	5.684	8.517	- 2.833
Douane (Financiën)	0	0	0	0	0	4.000	- 4.000
Ontvangsten	2.174	3.952	4.253	1.311	0	0	0

1 Stand inclusief de nota van wijziging op de ontwerpbegroting (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 21).

E. Toelichting op de instrumenten

Uitgaven

Bijdrage aan medeoverheden

Overige bijstand aan de landen

In 2021 is naar aanleiding van de landspakketten een protocol ten behoeve van de versterking van het grenstoezicht overeengekomen. Conform dit protocol is voor de versterking van het grenstoezicht per Caribisch land aan een plan van aanpak gewerkt. Daarin staan de wijze en het tijdsplan van het versterken van het grenstoezicht en de daarvoor benodigde middelen en menskracht beschreven. De plannen van aanpak van Aruba en Curaçao zijn in december vastgesteld en de vaststelling van het plan van aanpak van Sint Maarten volgt in 2022. BZK stelt in 2021 en 2022 in totaal incidenteel € 16 mln. beschikbaar voor de (materiële) toerusting van de lokale diensten van de Caribische landen ter versterking van het grenstoezicht op basis van de plannen van aanpak. Voor de implementatie van beide plannen van aanpak heeft Nederland in 2021 in totaal € 8 mln. ter beschikking gesteld. Dit geld was met name bedoeld voor de (materiële) uitrusting van de lokale diensten. Aruba en Curaçao ontvingen elk € 4,0 mln., welke zij zullen besteden in 2022.

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

Grensbewaking (Defensie)

Nederland heeft in 2021 wederom 43 fte van de Koninklijke Marechaussee (KMar) aan de Caribische landen ter beschikking gesteld voor de versterking van het grenstoezicht. De inzet vond plaats onder lokaal gezag van de Ministers van Justitie en op verzoek van de landen. Het Ministerie van BZK heeft de kosten vergoed.

Naar aanleiding van afspraken in het protocol inzake grenstoezicht wordt door de Koninklijke Marechaussee en Douane extra personeel (71 fte KMar en 16 fte Douane) beschikbaar gesteld. In 2021 zijn er voorbereidingen getroffen voor het leveren van personeel, maar hebben daadwerkelijke uitzendingen nog niet plaatsgevonden. Hierdoor is er in 2021 minder uitgegeven dan was begroot. De uitzending zal conform de vastgestelde plannen van aanpak vanaf 2022 aanvangen.

Recherchecapaciteit (JenV)

Zoals vastgelegd in de [Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) en het [herziene Protocol inzake gespecialiseerde Recherchesamenwerking](#) heeft het Recherche Samenwerkingsteam (RST) in 2021 uitvoering gegeven aan de bestrijding van zware, georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit. Daarnaast heeft het RST de afhandeling van internationale rechtshulpverzoeken op dit gebied verricht. In het Convenant Financieringssystematiek recherchesamenwerkingsteam is opgenomen dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de politieke verantwoordelijkheid voor het beschikbaar stellen van de middelen behoudt. Voor de realisatie en financiële verantwoording wordt verwezen naar het jaarverslag van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Rechterlijke macht (JenV)

In de vastgestelde begroting voor 2021 was € 8,5 mln. begroot voor de rechterlijke macht. Daarvan is € 2,1 mln. per eerste suppletore begroting 2021 voor het Parket Procureur Generaal en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie in het kader van de ondermijningsaanpak naar de begroting van het Ministerie van JenV overgeboekt. De uitgaven zijn in 2021 iets hoger dan andere jaren, doordat in 2021 eenmalig dertien maanden aan uitzendkosten zijn betaald in plaats van de gebruikelijke twaalf maanden.

Douane (Financiën)

Doordat de plannen van aanpak eind 2021 zijn vastgesteld, zal in 2022 worden begonnen met het inzetten van extra Douane personeel. Hierdoor is net als bij de KMar in 2021 minder uitgegeven dan was begroot.

4.2 Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur

A. Algemene doelstelling

Het bewerkstelligen van een merkbare positieve verandering in het leven van de burgers in de Caribische delen van het Koninkrijk door te ondersteunen bij het creëren van een betrouwbare en goed functionerende overheid. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) draagt daaraan bij middels het versterken van de uitvoeringskracht, het inzetten van kennis en expertise en het coördineren van de inzet van het Rijk.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor:

Stimuleren

- De minister ondersteunt waar gewenst en mogelijk de Caribische delen van het Koninkrijk bij de uitvoering van taken door middel van technische assistentie en het delen van kennis.
- De minister ondersteunt waar gewenst en mogelijk de Caribische delen van het Koninkrijk bij de uitvoering van taken door middel van praktische samenwerking en het opzetten van samenwerkingsovereenkomsten.

Regisseren

- De minister coördineert de rijksbrede inzet in Caribisch Nederland en bevordert de integrale samenwerking.
- De minister is verantwoordelijk voor het bevorderen van goed bestuur in Caribisch Nederland.
- De minister geeft invulling aan zijn taken zoals omschreven in de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#), Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft), het protocol Afspraken tussen de regeringen van Aruba en Nederland over de openbare financiën van Aruba en het [protocol Aruba-Nederland 2019-2021](#).
- De minister houdt financieel toezicht op de openbare lichamen op basis van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba \(FinBES\)](#).

C. Beleidsconclusies

Als onderdeel van de financiële steun aan de Caribische landen in het kader van de Covid-19 pandemie wordt bij Rijkswet een Caribisch Orgaan voor Hervorming en Ontwikkeling (COHO) opgericht. Dit orgaan gaat toezicht houden op en ondersteuning bieden bij de uitvoering van hervormingsmaatregelen door de landen. In aanloop naar de oprichting van het COHO werden de taken in 2021 uitgevoerd door de Tijdelijke werkorganisatie (TWO). De middelen voor uitvoering van de taken zijn vanaf 2021 aan de begroting toegevoegd. Deze middelen zijn ingezet ten behoeve van de apparaatskosten van het COHO in oprichting. Tevens zijn middelen gebruikt om de eerste onderzoeken en investeringen te financieren die plaats vinden in kader van de Landspakketten. Die zijn nader toegelicht bij het betreffende artikel.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur (bedragen x € 1.000)

	Realisatie					Vastgestelde begroting ¹	Verschil 2021
	2017	2018	2019	2020	2021		
Verplichtingen	21.694	49.787	27.316	57.677	51.920	42.159	9.761
Uitgaven	21.359	43.677	28.880	56.995	53.280	42.159	11.121
4.1 Curaçao, Sint Maarten en Aruba	7.566	5.797	6.535	45.365	39.249	32.291	6.958
Subsidies (regelingen)							
Diverse subsidies	0	0	268	0	574	1.600	- 1.026
Noodpakketten	0	0	0	39.700	29.897	0	29.897
COHO/ National Recovery Program Bureau	0	0	0	0	1.063	0	1.063
Opdrachten							
Opdrachten landen	748	241	160	457	657	1.214	- 557
Inkomensoverdrachten							
Toeslagen op pensioenen NA	2.239	2.545	2.992	1.718	1.450	1.950	- 500
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling	0	0	0	0	0	10.200	- 10.200
Bijdrage aan medeoverheden							
Bijdrage aan landen	4.416	2.847	2.944	3.380	5.487	2.191	3.296
Onderwijshuisvesting Curaçao	0	0	0	0	0	15.000	- 15.000
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties							
Diverse bijdragen	163	164	171	110	121	136	- 15
4.2 Caribisch Nederland	13.793	37.880	22.345	11.630	14.031	9.868	4.163
Subsidies (regelingen)							
Subsidies Caribisch Nederland	467	459	693	454	507	500	7
Kinderrechten	240	0	0	0	0	0	0
Bonaire International Airport	0	0	0	3.400	3.051	0	3.051
Opdrachten							
Kinderrechten	89	0	0	0	0	0	0
Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht	925	558	807	478	786	800	- 14
Opdrachten Caribisch Nederland	0	0	29	0	0	591	- 591
Inkomensoverdrachten							
Pensioenen en uitkeringen politieke ambtsdragers	1.385	26.501	3.017	2.263	2.138	2.477	- 339
Bijdrage aan medeoverheden							
Sociaaleconomische initiatieven ²	8.866	6.974	7.733	486	0	0	0
Kinderrechten	593	0	0	0	0	0	0
Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht	586	3.042	10.066	4.549	7.549	5.500	2.049
Bijdrage aan agentschappen							
Onderzoek, Kennisoverdracht en Communicatie	392	336	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Onderzoek, Kennisoverdracht en Communicatie	250	10	0	0	0	0	0
Ontvangsten	14.575	6.563	0	11	804	0	804

1 Stand inclusief de nota van wijziging op de ontwerp-begroting (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 21).

2 de naam van deze regeling was in de ontwerp-begroting 2021 "Bijzondere uitkering sociaaleconomische initiatieven" genoemd.

E. Toelichting op de instrumenten

Uitgaven

4.1 Curaçao, Sint Maarten en Aruba

Subsidies (regelingen)

Diverse subsidies

In 2021 is € 0,5 mln. verstrekt voor noodreparaties aan schoolgebouwen. Deze middelen zijn afkomstig van de gereserveerde € 15 mln. voor onderwijshuisvesting op Curaçao (zie onder instrument *Bijdrage aan medeoverheden*). Daarnaast is bij eerste suppletoire begroting € 1,6 mln. van de regeling diverse subsidies naar de regeling noodpakketten gerealiseerd om deze op de juiste regeling te verantwoorden.

Noodpakketten

In 2021 heeft het Ministerie van BZK het voedselhulpprogramma op Aruba, Curaçao en Sint Maarten voortgezet. Er is € 19,6 mln. aan het Rode Kruis verstrekt om tot het derde kwartaal voedselhulp te leveren aan de meest kwetsbaren. Deze kwetsbare mensen zijn veelal door de gevolgen van de pandemie hun baan en inkomen verloren en konden door middel van het programma van voedselhulp worden voorzien. Het Rode Kruis heeft rond de zomer van 2021 het voedselhulpprogramma overgedragen aan de lokale overheden. Aruba, Curaçao en Sint Maarten hebben het programma overgenomen en op een andere wijze en met andere hulporganisaties uitgevoerd. BZK heeft de landen hiermee bijgestaan door tot 1 oktober 2021 subsidie beschikbaar te stellen. Aruba heeft circa € 1,4 mln. ontvangen, Curaçao circa € 1,9 mln. en Sint Maarten circa € 4,5 mln. Daarnaast heeft The International Organization for Migration circa € 2,4 mln. van het Ministerie van BZK ontvangen voor het uitvoeren van het voedselhulpprogramma op Curaçao, specifiek gericht op ongedocumenteerden.

Gedurende het jaar is er € 48,8 mln. aan middelen in de begroting opgenomen voor verstrekking van de totale voedselhulp (zowel Rode Kruis als aan de landen). Uiteindelijk is minder geld uitgegeven dan verwacht namelijk circa € 29,9 mln., omdat het aantal hulpbehoevenden fors daalde. Dit daalde meer dan aanvankelijk ingeschat. Dat had meerdere oorzaken, waaronder het opkomende toerisme.

COHO/ National Recovery Program Bureau

In 2021 heeft het Ministerie van BZK een subsidie van circa € 1,1 mln. verstrekt aan het National Recovery Program Bureau om het opgezette Corporate Governance Improvement Plan voor de luchthaven van Sint Maarten te implementeren. Dit plan dient ter verbetering van de corporate governance structuur van de luchthaven en ter bevordering van een goede governance in het algemeen. Tevens wordt de Corporate Governance Council van Sint Maarten versterkt, wat een verbetering is voor alle overheidsentiteiten. De eerste stappen in de uitvoering zijn gezet waaronder het inhuren van het beoogd implementatieteam.

Opdrachten

Opdrachten landen

Het Ministerie van BZK heeft € 1 mln. overgemaakt naar de begroting van het Ministerie van IenW ten behoeve van een hypothecaire lening aan Winair. Winair is de enige luchtvaartmaatschappij die verbindingen onderhoudt met alle zes de eilanden van het Koninkrijk der Nederlanden, en de enige die een reguliere verbinding onderhoudt met Sint Eustatius en Saba. Met deze lening is de financiële positie van Winair en daarmee de bereikbaarheid van de Caribische delen van het Koninkrijk in 2021 geborgd. Daarnaast is gedurende het jaar budget toegevoegd voor opdrachten van het COHO en zijn er vanuit dit budget nog kosten gemaakt voor connectiviteit.

Inkomensoverdrachten

Toeslagen op pensioenen NA

Conform de regeling vaste verrekenkoers pensioeninkomen voormalig Nederlands-Antilliaans (NA) en Arubaanse pensioengerechtigden, zijn koersverschillen tussen de Nederlands-Antilliaanse gulden (ANG) en Arubaanse florin (AWG) enerzijds en de Euro (€) anderzijds gecompenseerd. Het verschil tussen de realisatie en het budget is toegevoegd aan de wisselkoersreserve op artikel 7.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling

Er was initieel voorzien dat COHO de vorm van een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) zou krijgen. Het initiële budget per nota van wijziging op de ontwerpbegroting was € 10,2 mln. voor Curaçao en Aruba samen. Per eerste incidentele suppletoire begroting is € 4,5 mln. toegevoegd naar aanleiding van de overeenkomst met Sint Maarten.

Het COHO is dit jaar geen zelfstandig bestuursorgaan geworden. Om de middelen op de juiste bestaande instrumenten te verantwoorden zijn vanaf de eerste suppletoire begroting de gelden gerealiseerd binnen Koninkrijksrelaties (IV), namelijk binnen dit artikel naar de instrumenten Subsidies (regelingen) en Bijdrage aan medeoverheden en naar artikel 6. Daarnaast zijn nog middelen overgeboekt naar artikel 11 van de begroting van het Ministerie van BZK (VII) ten behoeve van de apparaatsuitgaven van de tijdelijke werkorganisatie (TWO) en COHO in oprichting. Tot slot heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) per tweede suppletoire begroting een bijdrage ontvangen van € 0,3 mln. voor ondersteuning van hervormingen op Aruba, Curaçao en Sint Maarten op het gebied van arbeid en sociale zaken.

Bijdrage aan medeoverheden

Bijdrage aan landen

Ten behoeve van de uitbreiding en verbouwing van de vreemdelingenbewaring in Curaçao heeft Nederland in 2021 € 1,1 mln. bijgedragen. Deze bijdrage kwam van de gereserveerde middelen voor ondersteuning van Aruba en Curaçao als gevolg van de situatie in Venezuela (Kamerstukken II 2018/19, [29653, nr. 58](#)). Ook is in 2021 een eerder verstrekte subsidie ten behoeve van de opvang voor mannelijke slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel verlengd (circa € 0,3 mln.). De verwachting is dat deze

opvang in 2022 wordt gerealiseerd. Tot slot heeft Nederland een laatste bijdrage van circa € 0,5 mln. verstrekt voor de bekostiging van de Integriteitskamer in Sint Maarten.

Van de resterende gedurende het begrotingsjaar toegevoegde middelen (€ 6,3 mln.) zijn voor € 3,4 mln. uitgaven gedaan ten behoeve van het opzetten van grond en exploitatie beleid op Curaçao en het wegwerken achterstanden in de wetgevingsfunctie. Eveneens zijn uitgaven gedaan voor het creëren van capaciteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en het onderzoeken van de kosten van overheidshuisvesting en de invoering van een collectieve zorgverzekering op Sint Maarten. Daarnaast zouden deze middelen worden ingezet voor een investering in de ICT-capaciteit belastingdienst van Aruba. Deze betaling is helaas teruggekomen en zal in 2022 plaatsvinden. Uiteindelijk is er in 2021 minder uitgegeven aan projecten dan was verwacht.

Vanuit de reservering op de Aanvullende Post bij het Ministerie van Financiën voor het trustfund van de wederopbouw Sint Maarten is € 2,1 mln. toegevoegd aan de begroting. Hiervan is € 1,6 mln. in 2021 uitgegeven ten behoeve van ICT-ondersteuning.

Onderwijshuisvesting Curaçao

In 2021 is € 0,5 mln. verstrekt via het instrument subsidies. De overige middelen zijn in 2021 niet ter besteding gekomen en zijn doorgeschoven naar 2023 (€ 10 mln.) en 2024 (€ 4,5 mln.), aangezien er eerst afspraken gemaakt moeten worden met het Curaçaose Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport en de schoolbesturen. Pas daarna kan worden gestart met het onderhoud van een eerste serie schoolgebouwen.

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Diverse bijdragen

Dit betreft het kleinprojectenfonds van de vertegenwoordiging van Nederland op Curaçao, Aruba en Sint Maarten. Hiermee zijn kleine projecten op de eilanden bekostigd.

4.2 Caribisch Nederland

Subsidies (regelingen)

Bonaire International Airport

De gevolgen van de pandemie vroegen ook in 2021 de aandacht van het kabinet. De steunpakketten uit 2020 zijn daarom grotendeels doorgetrokken naar 2021. In dat verband zijn de openbare lichamen gecompenseerd voor inkomstenderving, waaronder de luchthavenbelasting. Omdat deze inkomsten op Bonaire binnenkomen bij overheidsNV Bonaire International Airport, is ter compensatie een subsidie verstrekt van € 3,1 mln. Hiervoor is gedurende 2021 budget aan de begroting toegevoegd.

Subsidies Caribisch Nederland

In 2021 is een subsidie aan UNICEF verstrekt om hen te ondersteunen bij de kinderrechteneducatie, participatie en hulp bij de uitwerking van de aanbevelingen uit het onderzoek dat UNICEF heeft uitgevoerd in Caribisch Nederland: De Situation Analysis (Kamerstukken II 2019/20, [31839, nr. 695](#)).

Het Ministerie van BZK heeft een financiële bijdrage geleverd aan Stichting WeConnect om het werven van Top Talent Programma Bonaire (TOP) Trainees mogelijk te maken en om Caribische studenten in Europees Nederland voorlichting te geven over onder andere Caribische carrièremogelijkheden.

Opdrachten

Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht

Ter versterking van de bestuurs- en uitvoeringskracht is via gerichte opdrachten de inzet op training, professionalisering en inzet van expertise doorgezet. Ook in 2021 is het Talent Ontwikkel Programma (TOP) Bonaire, een leer- en ontwikkeltraject voor TOP-trainees en zittende ambtenaren, voortgezet. Daarnaast is de uitzending van Rijkstrainees geïntensiveerd en zijn samenwerkingen met gemeenten opgezet. Tot slot zijn via detachering van expertise de openbare lichamen waar nodig aanvullend ondersteund bij de uitvoering van taken. De bestuurs- en uitvoeringskracht blijft aandacht vragen en zal daarom ook in de toekomst een speerpunt blijven.

Opdrachten Caribisch Nederland

Gedurende 2021 zijn de middelen binnen het instrument opdrachten van de regeling Opdrachten Caribisch Nederland gerealloceerd naar de regeling Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht.

Inkomensoverdrachten

Pensioenen en uitkeringen politieke ambtsdragers

Dit betreft de bijdragen die worden geleverd ten behoeve van pensioenen en wachtgelduitkeringen voor oud-politici van Caribisch Nederland.

Bijdrage aan medeoverheden

Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht

Vanuit de begroting Koninkrijksrelaties (IV) zijn verscheidene bijzondere uitkeringen verleend ten behoeve van gerichte initiatieven op de eilanden, voornamelijk ten behoeve van de bestuurs- en uitvoeringskracht en het financieel beheer. Aan Sint Eustatius is een bijdrage van € 1 mln. geleverd voor het versnellen van het verbeterplan financieel beheer. Dit is onder andere gebruikt om een externe accountant te bekostigen en om de financiële en personele administratie te verbeteren. Voorts is met een bijdrage van € 2,3 mln. het ICT-project Good Governance opgezet op Sint Eustatius. Met dit project is gewerkt aan het moderniseren van ICT-voorzieningen voor ambtenaren, waaronder het realiseren van een sterk en beveiligd WiFi-netwerk. Ook is via de inzet van de regeringscommissaris gewerkt aan het verder afbouwen van de voorzieningen in de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius en is circa € 1 mln. beschikbaar gesteld voor versterking van het ambtelijk apparaat.

Aan Bonaire is via een bijzondere uitkering een bedrag van ruim € 1,5 mln. uitgekeerd ten behoeve van de verdere uitvoering van afspraken in het Bestuursakkoord op het gebied van organisatieontwikkeling, versterken van de bestuurs- en uitvoeringskracht en verbeteren van de lokale dienstverlening.

Ook op Saba is ingezet op gerichte ondersteuning van de verdere uitwerking van afspraken in het meerjarenakkoord, de Saba Package. Daarmee kon bijvoorbeeld een lopend trainingsprogramma voor het ambtelijk apparaat worden voortgezet. Ook zijn frictiekosten beschikbaar gesteld ten behoeve van de doorstroom in de ambtelijke organisatie.

Gedurende 2021 is het budget aangevuld met extra middelen vanuit de Aanvullende Post bij het Ministerie van Financiën voor de bijdragen aan ambtelijke capaciteit voor Sint Eustatius en frictiekosten voor Saba.

Ontvangsten

De ontvangsten van € 0,5 mln. betreffen de terugbetaling in 2021 van de coronasubsidie over 2020 van Bonaire International Airport. Het in 2020 verstrekte bedrag van € 3,4 mln. bleek bij de vaststelling in 2021 op basis van de geleverde verantwoordingsinformatie € 0,5 mln. te hoog vastgesteld. Dit bedrag van € 0,5 mln. is in 2021 terugbetaald door Bonaire International Airport.

4.3 Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

A. Algemene doelstelling

Het ondersteunen van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën van Curaçao en Sint Maarten door ten eerste de kwijtschelding van een deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten (in 2010) en ten tweede door het aanbieden van de mogelijkheid van een lopende inschrijving door Nederland tegen het actuele rendement op Nederlandse staatsleningen van de desbetreffende looptijd.

B. Rol en verantwoordelijkheid

Gelet op de autonomie hebben de landen hun eigen verantwoordelijkheid voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën. Het financieel toezicht op Curaçao en Sint Maarten wordt op grond van de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#) uitgeoefend door de Rijksministerraad.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor:

Financieren

- De minister financiert de kosten die voortkomen uit de schuldsanering en heeft een lopende inschrijving op leningen van Curaçao en Sint Maarten via de begroting van Koninkrijksrelaties. Dit is terug te voeren op de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt in de aanloop naar de nieuwe staatkundige verhoudingen per 10 oktober 2010. Daarbij heeft Nederland een oplossing geboden voor de toenmalige schuldenproblematiek, door de verplichting op zich te nemen een belangrijk deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten over te nemen.

Uitvoeren

- Afspraken over het financieel beheer van Curaçao en Sint Maarten zijn geformaliseerd in de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#). Op basis van deze wet begeleidt de minister de adviezen van het College financieel toezicht (Cft) naar de Rijksministerraad. Tevens is in de Rft bepaald dat Nederland een lopende inschrijving aanbiedt voor leningen aan Curaçao en Sint Maarten, tegen het actuele rendement op Nederlandse staatsleningen van de desbetreffende looptijd.

Op basis van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) kunnen de landen binnen het Koninkrijk eventueel in aanmerking komen voor hulp en bijstand van Nederland.

C. Beleidsconclusies

Liquiditeitssteun aan Sint Maarten, Curaçao en Aruba

Vanwege de aanhoudende pandemie heeft de Staat der Nederlanden net als in 2020 de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten liquiditeitssteun gegeven op basis van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#).

In 2021 is na besluitvorming in de Rijksministerraad (RMR) in vier tranches € 404,9 mln. aan liquiditeitssteun verstrekt via 'zachte' leningen (aflossingsvrije leningen tegen 0% rente en met een looptijd tot 10 april 2022). Hierdoor

konden de landen de noodzakelijke overheidstaken uitvoeren, steun geven aan dat deel van de bevolking dat het zwaarst getroffen was en bedrijven financieel ondersteunen. Aan deze tranches was als voorwaarde verbonden dat de landen voldeden aan de gestelde voorwaarden bij de eerder verstrekte tranches en voldoende voortgang boekten op het uitvoeren van de in 2020 overeengekomen landspakketten met structurele hervormingen. Door deze hervormingen zullen de landen in de toekomst beter in staat zijn om externe schokken zelfstandig op te vangen. In 2021 is vooral gewerkt aan de voorbereidingen van de hervormingen die de komende jaren zullen worden uitgevoerd. De Tweede Kamer wordt hierover geïnformeerd middels uitvoeringsagenda's en – rapportages ([Kamerstukken II 2020/21, 35420, nrs. 216, 276, 343, 407, 456](#)).

Herfinanciering buitenlandse schuldverplichtingen Aruba

Naast de liquiditeitssteun heeft Nederland de buitenlandse schuldverplichtingen van Aruba voor 2021 geherfinancierd middels een laagrentende lening met een looptijd van zeven jaar. Dit leverde Aruba een rentevoordeel op van minimaal € 39 mln. Dit rentevoordeel was afgesproken in de landspakketten.

Girobank (Curaçao)

Nederland heeft tevens Curaçao een lening van ANG 170 mln. (€ 80,3 mln.) verstrekt om het land de problemen met de Girobank op te laten lossen. De lening heeft een rentepercentage van 0% en een looptijd van 16 jaar. Hierdoor konden met name de kleine en middelgrote schuldeisers (particuliere spaarders en MKB-ondernemingen) schadeloos worden gesteld.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen (bedragen x € 1.000)

	Realisatie				Vastgestelde begroting ¹	Verschil 2021	
	2017	2018	2019	2020			
Verplichtingen	38.773	0	50.396	621.056	733.075	88.501	644.574
Uitgaven	225.754	172.432	79.143	649.573	597.611	117.017	480.594
5.1 Schuldsanering Curaçao en Sint Maarten	186.981	172.432	28.517	28.517	28.517	28.517	0
Leningen							
Schuldsanering	186.981	172.432	28.517	28.517	28.517	28.517	0
5.2 Leningen/ garanties landen Curaçao, Sint Maarten en Aruba	38.773	0	50.626	621.056	569.094	88.500	480.594
Leningen							
Leningen aan Aruba	0	0	0	204.327	315.577	88.500	227.077
Lopende inschrijving en leningen Curaçao en Sint Maarten	38.773	0	50.626	416.729	253.517	0	253.517
Ontvangsten	41.563	40.380	49.495	47.056	44.232	37.896	6.336

¹ Stand inclusief de nota van wijziging op de ontwerpbegroting (Kamerstukken II 2020/21, [35570 IV, nr. 21](#)).

E. Toelichting op de instrumenten

Uitgaven

5.1 Schuldsanering Curaçao en Sint Maarten

Leningen

Schuldsanering

In de [Slotverklaring van 2 november 2006](#) heeft Nederland zich met het oog op een gezonde financiële positie bij de start van de nieuwe staatkundige verhoudingen bereid verklaard om de schulden van (de collectieve sector van) de Nederlandse Antillen en de eilandgebieden Curaçao en Sint Maarten grotendeels te saneren of te herfinancieren. Dit betreft de sanering van de schuld omvang van het Land en de eilandgebieden Curaçao en Sint Maarten. De schuld omvang is van 31 december 2005, die bestaat uit openbare en onderhandse geldleningen die zijn aangegaan jegens derden buiten de desbetreffende collectieve sector (inclusief de leningen die jegens Nederland zijn aangegaan). Deze leningen zijn, voor zover zij in omvang boven de rentelastnorm van dat jaar uitgaan, door Nederland gesaneerd.

5.2 Leningen/ garanties landen Curaçao en Sint Maarten en Aruba

Leningen aan Aruba

In 2021 is na besluitvorming in de Rijksministerraad (RMR) liquiditeitssteun aan het land Aruba, in de vorm van renteloze bulletleningen verstrekt in drie afzonderlijke tranches. Hierbij zijn financieel-economische voorwaarden gesteld. Het Ministerie van BZK heeft hiervoor extra bijdragen via meerdere incidentele suppletoire begrotingen ontvangen.

Aan het land Aruba is in 2021 een totaalbedrag van AWG 489 mln. (€ 231,7 mln.) in de vorm van renteloze bulletleningen verstrekt met een aflooptdatum van 10 april 2022.

Het verschil tussen de realisatie en het budget van de tweede suppletoire begroting wordt veroorzaakt doordat in het vierde kwartaal, op advies van de liquiditeitsprognose van het land en door het College Aruba financieel toezicht (CAft), geen liquiditeitslening van € 88,7 mln. is verstrekt. Dit was wel geraamd. Daarnaast was er sprake van een wisselkoersmeevaller. Overigens, ook als Aruba volgens het CAft wel behoefte zou hebben aan liquiditeiten, zou het land niet in aanmerking komen voor liquiditeitssteun, omdat het land onder meer niet voldeed aan de door de RMR gestelde voorwaarde ten aanzien van de jaarlijkse besparingen bij het uitvoeringsorgaan Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV) van AWG 60 mln.

Daarnaast is een lening aan Aruba verstrekt van € 83,8 mln. ten behoeve van de afspraken uit het landspakket om Aruba een rentevoordeel te schenken.

Lopende inschrijvingen en leningen Curaçao en Sint Maarten

In 2021 is na besluitvorming in de Rijksministerraad (RMR) liquiditeitssteun aan de landen Curaçao en Sint Maarten, in de vorm van renteloze bulletleningen verstrekt, in vier afzonderlijke tranches. Hierbij zijn tevens politieke en financieel-economische voorwaarden gesteld. Het Ministerie van BZK heeft hiervoor extra bijdragen via meerdere incidentele suppletoire begrotingen en de tweede suppletoire begroting ontvangen.

De landen Curaçao en Sint Maarten hebben in 2021 liquiditeitssteun ontvangen in de vorm van renteloze bulletleningen met een aflooptdatum van 10 april 2022. Curaçao ontving ANG 244 mln. (circa € 117,2 mln.) en Sint Maarten ontving ANG 117,7 mln. (circa € 55,9 mln.).

Het verschil tussen de realisatie en het budget van de tweede suppletoire begroting wordt veroorzaakt doordat in het vierde kwartaal, op basis van de liquiditeitsprognose van het land en door het Cft geadviseerde bijstellingen, een lagere liquiditeitslening aan zowel Curaçao en Sint Maarten is verstrekt. Daardoor is € 57,8 mln. minder verstrekt, terwijl dit wel was geraamd. Ook was sprake van een wisselkoersmeevaller.

Daarnaast is aan Curaçao een lening van circa € 80,3 mln. verstrekt ten behoeve van de afwikkeling van de Girobank.

Nederland heeft in 2021 via de lopende inschrijving geen leningen aan de landen Curaçao en Sint Maarten voor investeringen (kapitaaldienst) verstrekt.

Ontvangsten

De reguliere rente en aflossingen op leningen aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten worden hier verantwoord. De ontvangsten zijn hoger dan geraamd vanwege ontvangsten van aflossingen. De wisselkoersmeevaller op de renteontvangsten in 2021 is bij slotwet 2021 verwerkt en verrekend met de wisselkoersreserve op artikel 7 van deze begroting.

4.4 Artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden

A. Algemene doelstelling

Het bevorderen dat de basisvoorzieningen (inclusief infrastructuur) voor de burgers in Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba weer op het niveau van voor de orkanen Irma en Maria komen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) coördineert het beschikbaar stellen van de middelen vanuit Nederland en het toezicht op de besteding daarvan.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor:

Financieren

- De minister financiert een deel van de wederopbouw van Sint Maarten. Tot 2021 zijn er middelen beschikbaar waarmee het trustfonds bij de Wereldbank wordt gevuld. Dit trustfonds blijft tot en met 2025 operationeel. Deze bijdrage is verbonden aan de politieke voorwaarden waarmee Sint Maarten akkoord is gegaan, waaronder de reeds ingestelde integriteitskamer en het versterken van het grenstoezicht waarover nadere afspraken zijn gemaakt ([Stcrt. 2014, nr. 72542](#) en [Landsverordening Integriteitskamer](#)). Nederland zal gedurende de wederopbouw toezien op de naleving van de voorwaarden.
- De minister levert naast het trustfonds directe steun voor de wederopbouw van Sint Maarten. Het gaat hier bijvoorbeeld om kosten op het gebied van rechtshandhaving of technische assistentie op gebied van financieel beheer.

Regisseren

- De minister regisseert de Rijksbrede aanpak van de wederopbouwfase op de eilanden Saba en Sint Eustatius.
- De minister is vertegenwoordigd in de stuurgroep van het Sint Maarten Reconstruction, Recovery and Resilience trustfund waarin ook Sint Maarten zitting heeft. Prioriteiten voor Nederland zijn economische ontwikkeling en bereikbaarheid, de afvalproblematiek en goed bestuur.

Ook de Ministeries van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW), Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW) zijn betrokken bij de wederopbouw voor onder andere het herstel van schoolgebouwen en infrastructuur. De middelen voor deze projecten staan op de begrotingen van de betreffende ministeries.

C. Beleidsconclusies

Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden (bedragen x € 1.000)

	Realisatie				2021	Vastgestelde begroting 2021	Verschil 2021
	2017	2018	2019	2020			
Verplichtingen	28.103	331.958	24.362	100.802	92.602	0	92.602
Uitgaven	21.491	338.226	21.299	102.682	91.485	0	91.485
8.1 Wederopbouw	0	319.304	21.299	102.682	91.485	0	91.485
Subsidies (regelingen)							
Diverse subsidies	0	0	1.230	0	1.854	0	1.854
Leningen							
Liquiditeitssteun Sint Maarten	0	38.579	0	0	0	0	0
Overbruggingskrediet luchthaven Sint Maarten	0	0	13.322	0	0	0	0
Opdrachten							
Wederopbouw op Sint Maarten	0	134	491	1.298	999	0	999
Bijdrage aan medeoverheden							
KPSM	0	3.358	300	6.039	0	0	0
Wederopbouw op Saba	0	3.861	0	0	0	0	0
Grenstoezicht Sint Maarten	0	910	0	0	0	0	0
Wederopbouw op Sint Eustatius	0	3.463	5.823	3.345	2.517	0	2.517
Wederopbouw op Sint Maarten	0	250	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties							
Wederopbouw op Sint Maarten	0	6.748	133	2.000	0	0	0
Wereldbank	0	262.001	0	90.000	86.115	0	86.115
8.2 Noodhulp	21.491	18.922	0	0	0	0	0
Opdrachten							
Noodhulp	6.861	425	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties							
Noodhulp op Sint Maarten	0	33	0	0	0	0	0
Noodhulp op Sint Eustatius en Saba	0	1.584	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Ministerie van I&W	6.350	0	0	0	0	0	0
Ministerie van Defensie	0	16.837	0	0	0	0	0
Ministerie van VWS	1.682	0	0	0	0	0	0
Ministerie van JenV	5.444	43	0	0	0	0	0
Ministerie van OCW	836	0	0	0	0	0	0
Ministerie van BZ	318	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	0	1.467	0	14.036	0	0	0

E. Toelichting op de instrumenten

Uitgaven

8.1 Wederopbouw

In 2020 is er besloten om € 5 mln. van de wederopbouw gelden door te schuiven naar 2022. Hierdoor is de wederopbouw verlengd met één jaar en zal deze eindigen eind 2022 (Kamerstukken II 2021/22, [35925 IV, nr. 3](#)).

Subsidies (regelingen)

Diverse subsidies

In 2021 heeft Nederland voorschotten van in totaal € 0,35 mln. voor twee subsidies verstrekt aan Sint Maarten ten behoeve van het gevangeniswezen. Beide subsidies zien toe op onderdelen uit de afsprakenlijst verbetermaatregelen gevangeniswezen, die in 2018 door Nederland en Sint Maarten zijn ondertekend. De subsidies betreffen de opleidingen van gevangenispersoneel en technische en bouwkundige reparaties.

Daarnaast zijn er nog meerdere subsidies verstrekt aan onder andere Saba Statia Cable Systems voor de herstelreparaties van de zeekabel, de training van ambulance personeel en een nieuwe pomp voor de brandweer op Sint Maarten. De overschrijding van de begroting wordt veroorzaakt door subsidies die op het instrument bijdrage aan andere (inter)nationale organisaties waren voorzien.

Opdrachten

Wederopbouw op Sint Maarten

De Royal Schiphol Group heeft circa € 0,8 mln. aan operationele bijstand voor de luchthaven Sint Maarten (PJIA) geleverd. Daarnaast is circa € 0,2 mln. aan de uitvoering van de beleidsdoorlichting van artikel 8 (Wederopbouw Bovenwindse Eilanden) uitgegeven.

Bijdrage aan medeoverheden

KPSM

In 2021 werd een terugbetaling van € 1 mln. verwacht vanuit Korps Politie Sint Maarten (KPSM). De middelen uit de terugbetaling zouden na ontvangst opnieuw ingezet worden voor KPSM, derhalve is er in 2021 € 1 mln. aan uitgaven voor KPSM begroot. De terugbetaling is echter niet ontvangen, waardoor de uitgaven aan KPSM ook € 1 mln. lager zijn uitgevallen.

Wederopbouw op Sint Eustatius

Eind 2021 is nog eens € 2,5 mln. beschikbaar gesteld voor additionele werkzaamheden aan de klif op Sint Eustatius. Dit ten behoeve van de borging van eerder genomen maatregelen (afwatering en onderhoud aan de cascade), het verder stabiliseren van de klif en de algemene veiligheid (zoals hekwerken).

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Wederopbouw op Sint Maarten

De op deze regeling gereserveerde gelden zijn verantwoord op het instrument subsidies (regelingen).

Wereldbank

Voor de wederopbouw van Sint Maarten had het kabinet in totaal € 550 mln. gereserveerd. Hiervan was maximaal € 470 mln. beschikbaar gesteld via een trustfonds bij de Wereldbank. De Wereldbank heeft in de periode van 2018-2020 totaal € 352 mln. in drie tranches ontvangen. De vierde en tevens laatste tranche ter hoogte van € 86,1 mln. is in 2021 ter beschikking gesteld. In totaal is daarmee € 438,1 mln. overgemaakt aan het trustfonds. Het verschil tussen de € 470 mln. en € 438,1 mln. is ontstaan door een tweetal

overhevelingen betreffende: liquiditeitssteun aan Sint Maarten en naar het COHO betreffende onder andere belastinghervormingen (Kamerstukken II 2018/19, [34773, nr. 17](#) en nr. 25).

In totaal zijn tien projecten in uitvoering en drie projecten in voorbereiding met een totale omvang van USD 378 mln. Ten opzichte van de jaarrapportage van 2020 is in het afgelopen halfjaar USD 87,4 mln. extra uitgekeerd aan projecten door het trustfonds (Kamerstukken II 2020/21, [34773, nr. 24](#)).

In 2021 zijn er belangrijke stappen en zichtbare resultaten gerealiseerd die ten goede komen aan de bevolking van Sint Maarten. Zo is de aanbesteding voor het herstel van de luchthaven afgerond en kunnen de werkzaamheden nu daadwerkelijk beginnen, zijn er inmiddels 62 aanvragen van MKB-bedrijven goedgekeurd voor financiering (Enterprise Support Project), zijn er 24 subsidies verleend aan lokale niet-gouvernementele organisaties (NGO's) die bijdragen aan de weerbaarheid van de samenleving (Resources for Community Resilience project) en zijn 75 van de 109 geïdentificeerde scheepswrakken verwijderd uit Simpson Bay Lagoon en Mullet Bay Pond (Emergency Debris Management Project).

De voortgang is ook zichtbaar in de omvang van de uitgaven. Zo is meer dan 70% van de trustfonds middelen, wat gelijk staat aan USD 313 mln., gecontracteerd aan wederopbouwprojecten. Van dat bedrag is 39% uitgekeerd, wat neerkomt op USD 122 mln. Tot nu toe zijn 102 contracten gegund aan lokale ondernemingen en 68 contracten aan Internationale bedrijven, voornamelijk in de bouwsector (zie ook op de website www.sintmaartenrecoverv.org en Kamerstukken II 2020/21, [34773, nr. 24](#)).

Ontvangsten

Voor het realiseren van de ontvangsten van Korps Politie Sint Maarten is het noodzakelijk dat de verantwoording is ontvangen en goedgekeurd. Deze verantwoording is nog niet ontvangen en daardoor konden deze ontvangsten niet worden gerealiseerd. De uitgaven op artikel 8 zullen met gelijke omvang lager uitvallen.

5. Niet-beleidsartikelen

5.1 Artikel 6. Apparaat

A. Budgettaire gevolgen

Tabel 11 Apparaatsuitgaven (bedragen x € 1.000)							
	Realisatie				2021	Vastgestelde	Verschil
	2017	2018	2019	2020		begroting	
Verplichtingen	21.660	24.918	26.365	30.779	31.652	24.139	7.513
Uitgaven	20.556	24.972	26.696	29.879	30.335	24.139	6.196
Personele uitgaven							
Eigen personeel	10.429	11.908	13.814	14.294	15.264	12.084	3.180
Inhuur externen	1.277	1.184	2.450	2.323	2.813	201	2.612
Overige personele uitgaven	3	0	0	0	0	0	0
Materiële uitgaven							
Overige materiële uitgaven	8.847	11.880	10.432	13.262	12.258	11.854	404
Ontvangsten	747	1.452	1.992	1.063	7.073	0	7.073

B. Toelichting op de financiële instrumenten

Uitgaven

Dit betreft de uitgaven van de Shared Service Organisatie Caribisch Nederland (SSO CN), het Colleges Financieel Toezicht (Cft), Rijksvertegenwoordiger, de Tijdelijke Werkorganisatie (TWO) en de Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (VN-ACS).

Personele uitgaven

Eigen personeel

Dit betreffen de uitgaven aan het eigen personeel van de SSO CN, Rijksvertegenwoordiger, Cft, TWO en het lokaal personeel van de VN-ACS. De stijging van de uitgaven aan eigen personeel wordt voornamelijk verklaard door toename van personele kosten bij SSO CN.

Inhuur externen

In 2021 loopt bij SSO CN het langdurige ICT-project Netwerk op Orde. Dit project is bedoeld om het huidige netwerk te vervangen en toe te werken naar een stabiel, betrouwbaarder en toekomstbestendiger netwerk. Tevens is gestart met de eerste fase van de implementatie van SAP. Gedurende dit jaar bleek dat er meer externe inhuur voor deze projecten benodigd was. Deze uitgaven zijn gedekt uit de ontvangsten die SSO CN kreeg van andere departementen. Daarnaast komt een deel van de externe inhuur in 2021 voort uit TWO.

Materiële uitgaven

Overige materiële uitgaven

Dit betreffen de uitgaven voor overige materiële posten van SSO CN, Cft, Rijksvertegenwoordiger, TWO en de VN-ACS. Hieronder vallen onder andere huisvestingskosten, ICT-kosten en communicatiekosten.

Ontvangsten

Dit betreft ontvangsten van SSO CN over 2021 uit de verrekening met de andere departementen. Verrekening vindt plaats op basis van toe- of afname van de basisdienstverlening en de specifieke dienstverlening van SSO CN. De meerontvangsten ten opzichte van de tweede suppletioire begroting zijn veroorzaakt door vervroegde ontvangsten van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius. De meerontvangsten betreffen met name meerdere projecten die SSO CN voor hen heeft uitgevoerd. Daarnaast is bij SSO CN wisselkoersmeevaller (circa € 3,3 mln.) gerealiseerd. Dit wordt toegevoegd aan de wisselkoersreserve.

5.2 Artikel 7. Nog onverdeeld

A. Budgettaire gevolgen

Tabel 12 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)							
	Realisatie					Vastgestelde begroting 2021	Verschil 2021
	2017	2018	2019	2020	2021		
Verplichtingen	0	0	0	0	0	2.375	- 2.375
Uitgaven	0	0	0	0	0	2.375	- 2.375
Onvoorzien	0	0	0	0	0	2.374	- 2.374
Wisselkoersreserve	0	0	0	0	0	1	- 1
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

B. Toelichting op de financiële instrumenten

Onvoorzien

De middelen op het instrument onvoorzien zijn per eerste suppletoire begroting ter beschikking gesteld voor extra managementondersteuning en voor externe inhuur samenhangend met de uitbreiding van de organisatie van het Directoraat-Generaal Koninkrijksrelaties (€ 0,6 mln.) en tijdelijke extra inzet in verband met de [Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius](#) (€ 0,3 mln.). Hiervoor zijn de middelen naar de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) overgeboekt.

Daarnaast zijn per eerste suppletoire begroting de loon- en prijsbijstelling van in totaal circa € 1,2 mln. op het instrument onvoorzien geplaatst, waarvan € 0,3 mln. vanwege een negatieve prijsindexatie op het BES-fonds is overgeheveld van de begroting van Koninkrijksrelaties (IV) naar het BES-fonds (H).

Per tweede suppletoire begroting is circa € 1,3 mln. overgeheveld naar begrotingsartikel 6 om de kosten van SSO CN voor het project Netwerk op orde en de implementatie van SAP te dekken. Daarnaast is € 0,6 mln. ingezet voor bijdragen aan Caribisch Nederland. Tot slot betreft dit de overboeking (totaal € 0,3 mln.) naar de Ministeries van Defensie en Justitie en Veiligheid in verband met de loon- en prijsstijgingen voor de Koninklijke Marchaussee en het Recherche Samenwerkingsteam (RST).

Wisselkoersreserve

Voor het meerjarig opvangen van valutaschommelingen is voor begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) een wisselkoersreserve ingesteld.

Bij slotwet 2021 is de daadwerkelijke wisselkoersimpact berekend en zijn de verschillen met de compensatie bij Miljoenennota 2021 gecorrigeerd. De wisselkoersreserve in 2022 bedraagt circa € 20,4 mln. ten opzichte van € 9,0 mln. per eerste suppletoire begroting 2021.

6. Bedrijfsvoeringsparagraaf Koninkrijksrelaties

Paragraaf 1 - uitzonderingsrapportage voor vier verplichte onderwerpen

Rechtmatigheid

Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd die boven de tolerantiegrens uitkomen.

Totstandkoming niet-financiële verantwoordingsinformatie

Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Begrotingsbeheer, financieel beheer en materiële bedrijfsvoering

Voor het begrotingsbeheer, het financieel beheer en de materiële bedrijfsvoering wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Overige aspecten van de bedrijfsvoering

Voor de overige aspecten van de bedrijfsvoering wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Paragraaf 2 - Rijksbrede bedrijfsvoeringsonderwerpen

Voor de rijksbrede bedrijfsvoeringsonderwerpen wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Paragraaf 3 - Belangrijke ontwikkelingen en verbeteringen in de bedrijfsvoering

Voor de belangrijke ontwikkelingen en verbeteringen in de bedrijfsvoering wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

C. BELEIDSVERSLAG BES-FONDS

7. Beleidsprioriteiten

Het BES-fonds is een beleidsarm fonds waaruit aan de eilanden van Caribisch Nederland een vrije uitkering wordt verstrekt. Deze uitkering moet de eilanden in staat stellen hun taken uit te voeren. Vanwege de gevolgen van de pandemie zijn in 2021 extra incidentele bedragen aan de vrije uitkering toegevoegd.

8. Beleidsartikel BES-fonds

8.1 Artikel 1. BES-fonds

A. Algemene doelstelling

Het BES-fonds is ingesteld om middelen aan de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba te verstrekken. Hiermee kunnen zij de tussen het Rijk en de eilanden overeengekomen taakverdeling uitvoeren.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De openbare lichamen mogen zelf bepalen welke taken en activiteiten zij bekostigen uit de algemene middelen van de vrije uitkering. Dit uitgangspunt laat onverlet dat de openbare lichamen bepaalde wettelijke taken en activiteiten dienen uit te voeren waarbij zij voor de bekostiging mede op de algemene middelen zijn aangewezen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor:

Financiering:

- De minister is verantwoordelijk voor de bestuurlijke en financiële verhouding met de eilanden en in die hoedanigheid financiert de minister het BES-fonds.

C. Beleidsconclusies

In 2021 heeft de uitwerking van de herijking van de taakverdeling tussen het Rijk en de openbare lichamen plaatsgevonden. Vanwege de demissionaire status van het vorige kabinet is dit nog niet afgerond.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 13 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1. BES-fonds (bedragen x € 1.000)							
	Realisatie				Vastgestelde begroting ¹	Verschil	
	2017	2018	2019	2020	2021	2021	2021
Verplichtingen	42.552	38.619	43.176	51.304	51.708	47.725	3.983
Uitgaven	40.985	39.047	44.316	51.304	51.708	47.725	3.983
Bijdrage aan medeoverheden							
Vrije uitkering	40.985	39.047	44.316	51.304	51.708	47.725	3.983
Ontvangsten	40.985	39.047	44.316	51.304	51.708	47.725	3.983

¹ Stand inclusief de nota van wijziging op de ontwerpbegroting (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 21).

E. Toelichting op de instrumenten

Uitgaven

Bijdragen aan medeoverheden

Vrije uitkering

De vrije uitkering omvat de vrij besteedbare middelen voor de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba waarmee zij publieke taken financieren. De hoogte van de vrije uitkering wordt vastgesteld in US dollars. In de loop van 2021 is de vrije uitkering bijgesteld met de jaarlijkse loon- en prijsbijstelling voor een bedrag van € 0,4 mln. Door de tijdelijke subsidie op nutsvoorzieningen in verband met de pandemie vanuit de Ministeries van Economische Zaken (EZK) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW) was er sprake van een negatieve consumentenprijsindex (CPI) op de eilanden. Doorbelasting hiervan zou leiden tot een ongewenste verlaging van de vrije uitkering. Uiteindelijk is als prijsindex 0% gehanteerd. De compensatie van deze (negatieve) prijsbijstelling is voor de helft uit artikel 4 van Koninkrijksrelaties (IV) gefinancierd en voor de helft uit generale middelen.

Vanwege de gevolgen van de pandemie zijn ook in 2021 extra bedragen aan de vrije uitkering toegevoegd. Het Ministerie van BZK heeft extra middelen ontvangen per tweede incidentele suppletoire begroting voor de openbare lichamen, die hiermee zijn gecompenseerd voor de derving van belastinginkomsten en de extra uitgaven als gevolg van de coronapandemie (€ 4,2 mln.). Daarnaast hebben de openbare lichamen tezamen gedurende het jaar extra middelen ontvangen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) voor eilandelijk beleid voor een totaalbedrag van € 4,5 mln. Vanuit de begroting Koninkrijksrelaties (IV) is € 0,9 mln. vrijgemaakt voor de uitvoering van de eilandelijke taken door Saba. Tot slot heeft het kabinet in 2021 een aanvullend bedrag beschikbaar gesteld om de openbare lichamen te compenseren voor de extra kosten bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2021.

Vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is circa € 0,4 mln. aan de vrije uitkering toegevoegd voor de uitvoering van het Caribisch Sport- en Preventieakkoord en naschoolse activiteiten op Saba.

Bij de uitbetaling van de vrije uitkering zijn de aflossingen van de renteloze leningen aan de openbare lichamen verrekend. Conform artikel 89 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hierna: Wet FinBES) mogen de openbare lichamen een renteloze lening aangaan voor investeringen ten behoeve van het uitoefenen van een publieke taak, bijvoorbeeld onderwijshuisvesting. In 2021 bedroeg de inhouding voor deze leningen € 0,9 mln. voor Bonaire, € 0,2 mln. voor Sint Eustatius en € 0,3 mln. voor Saba. Bijlage 9 bij de begroting Koninkrijksrelaties (IV) geeft een overzicht van deze renteloze leningen en bijbehorende aflossingsbedragen in dollars (Kamerstukken II 2020/21, [35570](#), nr. 1).

Het verschil tussen de tweede suppletoire begroting (€ 58,6 mln.) en de realisatie (€ 51,7 mln.) komt voort uit de US dollareuro koers meevaller van (€ 6,9 mln.). Deze is toegevoegd aan de wisselkoersreserve op artikel 7 van begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV).

Ontvangsten

[Artikel 88, derde lid, van de Wet FinBES](#) regelt dat bij (begrotings-)wet voor ieder uitkeringsjaar middelen van het Rijk worden afgezonderd ten behoeve van het BES-fonds. De uitgaven en de afgezonderde inkomsten over ieder uitkeringsjaar zijn aan elkaar gelijk. Gelet hierop is ten behoeve van de dekking van de uitgaven ten laste van het BES-fonds een post ontvangsten opgenomen.

9. Bedrijfsvoeringsparagraaf BES-fonds

Paragraaf 1. Uitzonderingsrapportage voor de volgende vier verplichte onderdelen

Rechtmatigheid

Uit de controle door de Auditdienst Rijk over 2021 is gebleken dat er geen fouten en onzekerheden zijn op artikelen van het BES-fonds (H) die gerapporteerd moeten worden.

Totstandkoming niet-financiële verantwoordingsinformatie

Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Begrotingsbeheer, financieel beheer en de materiele bedrijfsvoering

Voor het financieel- en materieel beheer wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Overige aspecten van de bedrijfsvoering

Voor overige aspecten van de bedrijfsvoering wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Paragraaf 2. Rijksbrede bedrijfsvoeringsonderwerpen

Voor de rijksbrede bedrijfsvoeringsonderwerpen wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringparagraaf van het jaarverslag in begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Paragraaf 3. Belangrijke ontwikkelingen en verbeteringen in de bedrijfsvoering

Voor de belangrijke ontwikkelingen en verbeteringen in de bedrijfsvoering wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

D. JAARREKENING KONINKRIJKSRELATIES

10. Verantwoordingsstaat Koninkrijksrelaties

Tabel 14 Verantwoordingsstaat 2021 van Koninkrijksrelaties (IV) (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	Vastgestelde begroting (1) ¹			Realisatie (2)			Verschil (3)=(2)-(1)		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	198.530	227.046	37.896	929.570	792.898	52.109	731.040	565.852	14.213
Beleidsartikelen									
1 Versterken rechtsstaat	41.356	41.356	0	20.321	20.187	0	- 21.035	- 21.169	0
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur	42.159	42.159	0	51.920	53.280	804	9.761	11.121	804
5 Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen	88.501	117.017	37.896	733.075	597.611	44.232	644.574	480.594	6.336
8 Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse eilanden	0	0	0	92.602	91.485	0	92.602	91.485	0
Niet-beleidsartikelen									
6 Apparaat	24.139	24.139	0	31.652	30.335	7.073	7.513	6.196	7.073
7 Nog onverdeeld	2.375	2.375	0	0	0	0	- 2.375	- 2.375	0

¹ De stand zoals gepresenteerd onder de stand vastgestelde begroting wijkt af van de stand vastgestelde begroting bij de eerste supplettoire begroting, tweede supplettoire begroting, tweede incidentele supplettoire begroting (ISB) en de slotwet. De reden hiervoor is dat in deze wetten de ISB's, die zijn ingediend tussen de vaststelling van de ontwerpbegroting en de vaststelling van de eerste supplettoire begroting, zijn opgeteld bij vastgestelde begroting en in het jaarverslag niet.

11. Saldibalans

Tabel 15 Saldibalans per 31 december 2021 van Koninkrijksrelaties (IV) (bedragen x € 1.000)					
Activa	31-12-2021	31-12-2020	Passiva	31-12-2021	31-12-2020
Intra-comptabele posten			Intra-comptabele posten		
1a) Uitgaven ten laste van de begroting	792.898	851.965	2a) Ontvangsten ten gunste van de begroting	52.109	63.477
3) Liquide middelen	89.629	81.838	3) Liquide middelen		
4) Rekening-courant RHB ¹	0	0	4a) Rekening-courant RHB	829.883	870.694
5) Rekening-courant RHB Begrotingsreserve	0	0	5a) Begrotingsreserves	0	
6) Vorderingen buiten begrotingsverband	2.076	718	7) Schulden buiten begrotingsverband	2.611	350
8) Kas-transverschillen	0	0			
Subtotaal intra-comptabel	884.603	934.521	Subtotaal intra-comptabel	884.603	934.521
Extra-comptabele posten			Extra-comptabele posten		
9) Openstaande rechten	0	0	9a) Tegenrekening openstaande rechten	0	0
10) Vorderingen	2.468.115	1.908.492	10a) Tegenrekening vorderingen	2.468.115	1.908.492
11a) Tegenrekening schulden	0		11) Schulden	0	0
12) Voorschotten	624.035	511.774	12a) Tegenrekening voorschotten	624.035	511.774
13a) Tegenrekening garantieverplichtingen	1.877	1.877	13) Garantieverplichtingen	1.877	1.877
14a) Tegenrekening andere verplichtingen	402.944	266.742	14) Andere verplichtingen	402.944	266.742
15) Deelnemingen	0	0	15a) Tegenrekening deelnemingen	0	0
Subtotaal extra-comptabel	3.496.971	2.688.885	Subtotaal extra-comptabel	3.496.971	2.688.885
Totaal	4.381.574	3.623.406	Totaal	4.381.574	3.623.406

1 Rijkshoofdboekhouding.

Ad 1. en 2. Uitgaven en ontvangsten

Bij de begrotingsuitgaven en -ontvangsten zijn de gerealiseerde uitgaven en ontvangsten opgenomen met betrekking tot het jaar 2021 waarvoor de Rijksrekening nog niet door de Tweede Kamer is goedgekeurd.

Ad 3. Liquide middelen

De liquide middelen worden op balansdatum niet gewaardeerd tegen de dagkoers. De liquide middelen worden gedurende het jaar per boeking tegen de geldende wisselkoers (ANG/ AWG/ USD) van de valutadatum op het bankafschrift in euro's gewaardeerd. Aan het einde van het jaar wordt vervolgens het Eurosaldobalans vanuit de financiële administratie verantwoord in plaats van het saldo van het laatste bankafschrift tegen de geldende wisselkoers per 31 december 2021. De post liquide middelen is opgebouwd uit het saldo bij de banken en de contante gelden aanwezig in de kluis van de kasbeheerders. Het bedrag is als volgt opgebouwd:

Tabel 16 Overzicht liquide middelen (bedragen in €)	
Liquide middelen	Saldo
a) Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten	1.054.416
b) College Financieel Toezicht	232.971
c) Rijksdienst Caribisch Nederland	63.717.516
d) Bank lopende inschrijving	24.623.550
Totaal	89.628.453

Ad d) bank lopende inschrijving

Deze post wordt bepaald door een storting op de Maduro Curiel's Bank N.V. voor betalingen in de komende perioden voor deze kasbeheerder.

Ad 4a. Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding

Op de rekening-courant met de Rijkshoofdboekhouding (RHB) is de financiële verhouding met het Ministerie van Financiën weergegeven. Opgenomen zijn de bedragen conform Rekening-courant afschriften en het saldobiljet van genoemd departement. De volgende Rekening-courant-verhoudingen zijn opgenomen in de balans:

Tabel 17 Overzicht rekening-courant Rijkshoofdboekhouding (bedragen in €)

Rekening-courant	Saldo
a) Rekening-courant FIN/RHB	766.962.094
b) Rekening-courant FIN/RHB Bevoorschotting BES/RCN	62.920.529
Totaal	829.882.624

Ad 6. Vorderingen buiten begrotingsverband

Het bedrag aan vorderingen buiten begrotingsverband is als volgt opgebouwd:

Tabel 18 Overzicht vorderingen buiten begrotingsverband (bedragen in €)

Vorderingen	Saldo
a) Vorderingen Kasbeheerders Rijksdiensten	1.876.900
b) Intra-comptabele voorschotten	199.120
c) Intra-comptabele debiteuren	0
Totaal	2.076.020

Ad a) Vorderingen kasbeheerders rijksdiensten

De vorderingen van de Vertegenwoordiging van Nederland op Aruba, Curaçao en Sint Maarten (VN-ACS), Colleges financieel toezicht (Cft) en de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) bestaan uit diverse vorderingen op ministeries en derden.

Ad b) Intra-comptabele voorschotten

Het saldo heeft betrekking op voorschotten salaris, verhuis- en studiekosten verstrekt aan personeel. De posten worden verrekend met het te betalen salaris voor zover dit nog mogelijk is.

Ad 7. Schulden buiten begrotingsverband

Het bedrag aan schulden buiten begrotingsverband is als volgt opgebouwd:

Tabel 19 Overzicht schulden buiten begrotingsverband (bedragen in €)

Schulden	Saldo
a) Schulden Kasbeheerders Rijksdiensten	2.553.785
b) Overige intra-comptabele schulden	58.709
Totaal	2.612.494

Ad a) Schulden kasbeheerders rijksdiensten

De schulden van de Vertegenwoordiging van Nederland op Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de RCN bestaan voornamelijk uit nog te betalen pensioenpremies en diverse te verrekenen salarissen.

Ad 10. Vorderingen

Ad 10a. Tegenrekening vorderingen

Het saldo per 31 december 2021 kan als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 20 Overzicht vorderingen per artikel per 31 december 2021 (bedragen in €)

Art. Omschrijving	Saldo
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur	60.046
5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	2.428.298.119
6 Apparaat	1.177.110
8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	38.579.186
Totaal	2.468.114.461

Tabel 21 Overzicht vorderingen naar ontstaansjaar per 31 december 2021 (bedragen in €)

Ontstaansjaar vorderingen	Stand per 31-12-2021
t/m 2016	1.087.941.426
2017	35.961.946
2018	38.579.186
2019	34.166.718
2020	685.172.902
2021	586.292.283
Totaal excl. toeslagen	2.468.114.461

Tabel 22 Overzicht vorderingen naar de mate van opeisbaarheid per 31 december 2021 (bedragen in €)

Type vordering	Direct opeisbaar	Op termijn opeisbaar	Totaalbedrag
a) Algemeen	1.237.156	0	1.237.156
b) Leningen artikel 5 en Noodhulp artikel 8	0	2.466.877.305	2.466.877.305
Totaal	1.237.156	2.466.877.305	2.468.114.461

Toelichting

Artikel 4: Bevorderen sociaaleconomische structuur

Dit betreft verschillende vorderingen die openstaan bij derden.

Artikel 5: Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

Tabel 23 Overzicht leningen artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen per 31 december 2021 (bedragen in €)

	Gehanteerde koersen	Valuta	Euro
a) Lening OBNA	in €		1.340.105
b) Maatregel Tussenbalans	in €		1.254.245
c) Water- en Energiebedrijf (akte 263-JZ/1995)	AWG 0,49	6.282.891	3.078.617
d) Leningen lopende inschrijving Curaçao	in €		1.009.013.687
e) Leningen lopende inschrijving Sint Maarten	in €		223.428.354
f) Liquiditeitssteun Curaçao	in €		448.317.692
g) Liquiditeitssteun Aruba	in €		436.077.528
h) Liquiditeitssteun Sint Maarten	in €		141.624.148
i) Rentelastverlichting Aruba	in €		83.825.685
j) Lening ter afwikkeling Girobank	in €		80.338.058
Totaal			2.428.298.119

Ad a) Lening OBNA

De Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen (OBNA) heeft in 2001 een aanvullende lening ontvangen ten behoeve van de financiering van een kredietranche inzake de ontwikkelingssamenwerking tussen Nederland en de Nederlandse Antillen. De lening heeft een looptijd van 30 jaar en eindigt op 31 december 2030.

Ad b) Maatregel Tussenbalans

In het kader van de maatregel Tussenbalans zijn gedurende de periode 1991 tot en met 1995 diverse begrotingsleningen verstrekt aan Aruba ter financiering van projecten, waarvan een bepaald rendement verwacht mag worden. De leningen hebben een looptijd van 30 jaar, waarvan de eerste acht jaar vrij van aflossing zijn. Het jaarlijkse rentepercentage is 2,5%. In 2025 zullen de laatste aflossingen plaatsvinden.

Ad c) Water- en Energiebedrijf Aruba (akte 263-JZ/1995)

Het betreft een begrotingslening ten behoeve van het Water- en Energiebedrijf NV gevestigd te Aruba. De lening is in 2009 verstrekt voor het aldaar verrichten van een groot aantal investeringen voor de renovatie en uitbreiding van het Water- en Energiebedrijf. Deze leningsovereenkomst is opgesteld in Arubaanse florin ad AWG 28 mln. (€ 10,9 mln.). De lening heeft een looptijd tot 30 juni 2026 waarvan de eerste acht jaar vrij van aflossing zijn. Het jaarlijkse rentepercentage is 2,5%.

Ad d) Leningen lopende inschrijving Curaçao

Nederland heeft twaalf leningen verstrekt aan Curaçao. In 2021 zijn er geen lopende inschrijvingen aan Curaçao verstrekt. De Rijkshoofdboekhouding van het Ministerie van Financiën voert het beheer over deze leningen, de belasting vindt evenwel plaats op het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV).

Ad e) Leningen lopende inschrijving Sint Maarten

Nederland heeft twaalf leningen verstrekt aan Sint Maarten. In 2021 zijn er geen lopende inschrijvingen aan Sint Maarten verstrekt. De Rijkshoofdboekhouding van het Ministerie van Financiën voert het beheer over deze leningen, de belasting vindt evenwel plaats op het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV).

Ad f) Liquiditeitssteun Curaçao

In 2021 zijn door Nederland in drie tranches liquiditeitsleningen verstrekt aan Curaçao vanwege de invloed van de Covid-19 pandemie (€ 117,3 mln.). Deze liquiditeitsleningen hebben een looptijd tot april 2022 en een rentepercentage van 0%.

Ad g) Liquiditeitssteun Aruba

In 2021 zijn door Nederland in drie tranches liquiditeitsleningen verstrekt aan Aruba vanwege de invloed van de pandemie (€ 231,8 mln.). Deze liquiditeitsleningen hebben een looptijd tot april 2022 en een rentepercentage van 0%.

Ad h) Liquiditeitssteun Sint Maarten

In 2021 zijn door Nederland in vier tranches liquiditeitsleningen verstrekt aan Sint Maarten vanwege de invloed van de pandemie (€ 55,9 mln.). Deze liquiditeitsleningen hebben een looptijd tot april 2022 en een rentepercentage van 0%.

Ad i) Rentelastverlichting Aruba

Nederland heeft de buitenlandse schuldverplichting van Aruba voor 2021 geherfinancierd middels een lening ter hoogte van 2,64% met een looptijd van zeven jaar.

Ad j) Lening ter afwikkeling Girobank

Nederland heeft voor de afwikkeling van de Girobank aan Curaçao een lening verstrekt. De lening zal maximaal de hoogte hebben van de waarde van de leningenportefeuille van de Girobank te weten ANG 170 mln. (€ 80,3 mln.). De looptijd van de lening is tot augustus 2037. De rente voor de lening is gebaseerd op de rente die de Nederlandse Staat verschuldigd zou zijn voor een Dutch State Loan met een looptijd van 15 jaar, en bedraagt 0 %.

Artikel 6: Apparaat

Dit betreft de aan derden gefactureerde bedragen door Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) per jaareinde 2021. De afwikkeling wordt gezien in 2022.

Artikel 8: Wederopbouw Bovenwindse Eilanden

Tabel 24 Overzicht artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden per 31 december 2021 (bedragen in €)

	Gehanteerde koersen	Euro
k) Liquiditeitshulp Sint Maarten	in €	38.579.186
Totaal		38.579.186

Ad k) Liquiditeitshulp Sint Maarten

In het kader van de wederopbouw heeft de Nederlandse Staat in 2018 twee leningen verstrekt als liquiditeitssteun voor Sint Maarten. De eerste renteloze lening (€ 22,8 mln.) heeft een looptijd van 30 jaar met jaarlijkse aflossingen van vanaf januari 2023. De tweede renteloze lening (€ 15,8 mln.) heeft een looptijd van 30 jaar met jaarlijkse aflossing vanaf januari 2023.

De Rijkshoofdboekhouding van het Ministerie van Financiën voert het beheer over deze leningen. De belasting vindt evenwel plaats op het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV).

Tabel 25 Totaaloverzicht leningen per 31 december 2021 (bedragen in €)

	Gehanteerde koersen	Euro
1) Artikel 5 Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen	in €	38.579.186
2) Artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	in €	2.428.298.119
Totaal		2.466.877.305

Ad 12. Voorschotten

Ad. 12a. Tegenrekening voorschotten

De saldi van de per 31 december 2021 openstaande voorschotten en van de in 2021 afgerekende voorschotten worden hieronder per jaar gespecificeerd:

Tabel 26 Overzicht openstaande voorschotten per artikel per 31 december 2021 (bedragen in €)

Art.	Omschrijving artikel	Saldo
1	Versterken rechtsstaat	8.000.000
4	Bevorderen sociaaleconomische structuur	118.405.716
6	Apparaat	27.437.125
8	Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	470.191.944
Totaal openstaande voorschotten		624.034.785

Tabel 27 Overzicht afgerekende voorschotten naar ontstaansjaar per 31 december 2021 (bedragen in €)

Ontstaansjaar	Stand 01-01-2021	Verstrekt 2021	Afgerekend 2021	stand 31-12-2021
t/m 2017	20.638.917		7.215.726	13.423.191
2018	283.091.332		335.375	282.755.957
2019	51.262.862		1.846.644	49.416.218
2020	156.780.549		50.097.296	106.683.253
2021		186.615.380	14.859.215	171.756.166
Totaal	511.773.660	186.615.380	74.354.255	624.034.785

Toelichting

Artikel 1: Versterken rechtsstaat

Dit betreft de verstrekte gelden aan Aruba (€ 4 mln.) en Curaçao (€ 4 mln.) voor het versterken grenstoezicht.

Artikel 4: Bevorderen sociaaleconomische structuur

Aan het Nederlandse Rode Kruis zijn voorschotten verstrekt (€ 43,2 mln.) voor noodhulp in verband met de pandemie. Deze subsidie wordt in 2022 vastgesteld. Een deel van de openstaande voorschotten (€ 15,5 mln.) heeft betrekking op verschillende bijzondere uitkeringen aan Sint Eustatius (zoals financieel beheer, BEST4Kids, naschoolse opvang, thuiszorg en herstel schade orkaan Irma). Verder staan voorschotten open van verschillende bijzondere uitkeringen (€ 8,3 mln.) aan Saba (zoals financieel beheer, kinderrechten, social work en huishoudelijk geweld). Daarnaast staan verschillende bijdragen aan Bonaire open (€ 19,7 mln.) hiervan is € 3 mln. voor Bonaire International Airport. Het grootste deel van de openstaande voorschotten van Bonaire betreffen bijzondere uitkeringen. Verder staat een nog een voorschot op VN-ACS ad. € 4,4 mln. aan samenwerkingsmiddelen die onder verantwoordelijkheid van de Stichting Fondo Desaroyo

Aruba (FDA) is besteed. Tot slot staat nog een voorschot open (€ 2 mln.) betreffende de boedelscheiding van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC). Aan de hand van de verantwoordingsverslagen 2013-2018 wordt dit definitief vastgesteld. Deze verantwoordingsverslagen zijn tot op heden nog niet ontvangen.

Artikel 6: Apparaat

De door RCN betaalde pensioenpremies zijn opgenomen als voorschot. Deze bedragen voor 2021 € 27 mln.

Artikel 8: Noodhulp en Wederopbouw Bovenwindse Eilanden PM

Dit betreft grotendeels voorschotten voor de eerste tranche (€ 112 mln.), de tweede tranche (€ 150 mln.), de derde tranche (€ 90 mln.) en de vierde tranche (€ 86 mln.) aan het Trustfonds van de Wereldbank ten behoeve van de wederopbouw van Sint Maarten.

Ad 13. Garantieverplichtingen

Ad 13a. Tegenrekening garantieverplichtingen

De stand van de garantieverplichtingen is als volgt opgebouwd:

Tabel 28 Overzicht stand garantieverplichtingen (bedragen in €)	
Verplichtingen per 1/1	1.876.239
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar	0 +/-
	1.876.239
Tot betaling gekomen in 2020	0 -/-
Negatieve bijstellingen verplichtingen uit eerdere begrotingsjaren	0 -/-
Totaal	1.876.239

Toelichting

Alleen de garantie (€ 1,9 mln.) ten behoeve van de voorschotten verstrekt door de Europese Commissie voor het Bonaire riolerings- en waterzuiveringsprogramma staat nog open. De garantie staat open tot en met 30 juni 2022. Deze garantie vervalt wanneer het riolerings- en waterzuiveringsprogramma wordt afgerond bij de Europese Commissie. Het Bonaire riolerings- en waterzuiveringsprogramma is inmiddels formeel opgeleverd aan het WEB (het Water- en Elektriciteitsbedrijf Bonaire). Het project wordt naar verwachting uiterlijk in 2022 afgerond met een verantwoording aan de Europese Commissie.

Ad 14. Andere verplichtingen

Ad 14. Andere verplichtingen

Ad 14a. Tegenrekening andere verplichtingen

De opbouw van de stand van de openstaande verplichtingen binnen begrotingsverband (BiBV) is als volgt opgebouwd:

Tabel 29 Overzicht opbouw stand van de openstaande verplichtingen BiBV (bedragen in €)

Verplichtingen per 1/1	266.069.336
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar	930.380.265 +/-
	1.196.449.601
Tot betaling gekomen in 2021	792.898.000 -/-
Negatieve bijstellingen uit voorgaande jaren	810.265 -/-
Totaal	402.741.336

De opbouw van de stand van de openstaande verplichtingen buiten begrotingsverband (BuBV) is als volgt opgebouwd:

Tabel 30 Overzicht opbouw stand van de openstaande verplichtingen BuBV (bedragen in €)

Verplichtingen per 1/1	671.513
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar	634.826 +/-
	1.306.339
Tot betaling gekomen in 2020	477.656 -/-
Negatieve bijstellingen uit voorgaande jaren	626.368 -/-
Totaal	202.315

Toelichting

De openstaande verplichtingen buiten begrotingsverband bestaan uit verplichtingen van de kasbeheerder Rijksdienst Caribisch Nederland.

Tabel 31 Overzicht recapitulatie balanspost (bedragen in €)

Verplichtingen binnen begrotingsverband	402.741.336
Verplichtingen buiten begrotingsverband	202.315 +/-
Totaal	402.943.651

Ad 15. Deelnemingen

Deze balansregel geeft de deelnemingen in besloten en naamloze vennootschappen en internationale instellingen weer.

Tabel 32 Specificatie deelnemingen (bedragen x € 1.000)

Deelnemingen	Saldo
a) Saba Statia Cable System BV (SSCS)	0
Totaal	0

Het aandelenkapitaal van Saba Statia Cable System BV (SSCS) bedraagt USD 10. Het deelnemingspercentage is 100% en is om niet verkregen. SSCS is statutair gevestigd op Bonaire en is op 17 september 2012 opgericht. De primaire activiteiten van SSCS liggen op het gebied van aanleg, beheer, onderhoud, reparatie en exploitatie van een onderzeese glasvezelkabel die de eilanden Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten, Saints Kitts, en Saint-Barthélémy met elkaar verbindt.

Niet uit de balans blijvende verplichting

In opdracht van de directie Koninkrijksrelaties (KR) voert het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) een onderzoek uit op Sint Eustatius voor de nieuwbouw van het bestuurskantoor op Sint Eustatius. Inmiddels is een convenant tussen het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het Openbaar Lichaam Sint Eustatius (OLE) ondertekend waarin afspraken gemaakt worden over de nieuwe huisvesting en de huidige huisvesting. Op dit moment bevindt het OLE zich in de fase van aankoop van de grond. Indien de nieuwbouw en huisvesting daarna daadwerkelijk doorgaan worden deze kosten verrekend in de huurprijs door het RVB. Mocht de directie KR besluiten om dit pand niet te bouwen of te betrekken dan worden de kosten die het RVB al heeft gemaakt middels een factuur verrekend. Dit levert een verplichting op van € 1,7 mln. Dit is inclusief de rente van de leenfaciliteit van het RVB.

E. JAARREKENING BES-FONDS

12. Verantwoordingsstaat BES-fonds

Tabel 33 Verantwoordingsstaat 2021 van het BES-fonds (H) (bedragen x € 1.000)									
Art. Omschrijving	Vastgestelde begroting (1) ¹			Realisatie (2)			Verschil (3) = (2) - (1)		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	47.725	47.725	47.725	51.708	51.708	51.708	3.983	3.983	3.983
1 BES-fonds	47.725	47.725	47.725	51.708	51.708	51.708	3.983	3.983	3.983

¹ De stand zoals gepresenteerd onder de stand vastgestelde begroting wijkt af van de stand vastgestelde begroting bij de eerste supplettoire begroting, tweede supplettoire begroting, tweede incidentele supplettoire begroting (ISB) en de slotwet. De reden hiervoor is dat in deze wetten de ISB(s), die zijn ingediend tussen de vaststelling van de ontwerp-begroting en de vaststelling van de eerste supplettoire begroting, zijn opgeteld bij vastgestelde begroting en in het jaarverslag niet.

13. Saldibalans

Tabel 34 Saldibalans per 31 december 2021 van het BES-fonds (H) (bedragen x € 1.000)					
Activa	31-12-2021	31-12-2020	Passiva	31-12-2021	31-12-2020
Intra-comptabele posten			Intra-comptabele posten		
1a) Uitgaven ten laste van de begroting	51.708	51.304	2a) Ontvangsten ten gunste van de begroting	51.708	51.304
3) Liquide middelen	0	0	3) Liquide middelen	0	0
4) Rekening-courant RHB ¹	0	0	4a) Rekening-courant RHB	0	0
5) Rekening-courant RHB Begrotingsreserve	0	0	5a) Begrotingsreserves	0	0
6) Vorderingen buiten begrotingsverband	0	0	7) Schulden buiten begrotingsverband	0	0
8) Kas-transverschillen	0	0			
Subtotaal intra-comptabel	51.708	51.304	Subtotaal intra-comptabel	51.708	51.304
Extra-comptabele posten			Extra-comptabele posten		
9) Openstaande rechten	0	0	9a) Tegenrekening openstaande rechten	0	0
10) Vorderingen	0	0	10a) Tegenrekening vorderingen	0	0
11a) Tegenrekening schulden	0	0	11) Schulden	0	0
12) Voorschotten	51.708	52.240	12a) Tegenrekening voorschotten	51.708	52.240
13a) Tegenrekening garantieverplichtingen	0	0	13) Garantieverplichtingen	0	0
14a) Tegenrekening andere verplichtingen	0	0	14) Andere verplichtingen	0	0
15) Deelnemingen	0	0	15a) Tegenrekening deelnemingen	0	0
Subtotaal extra-comptabel	51.708	52.240	Subtotaal extra-comptabel	51.708	52.240
Totaal	103.416	103.544	Totaal	103.416	103.544

1 Rijkshoofdboekhouding.

Ad 1. en 2. Uitgaven en ontvangsten

Bij de begrotingsuitgaven en -ontvangsten zijn de gerealiseerde uitgaven en ontvangsten opgenomen met betrekking tot het jaar 2021 waarvoor de Rijksrekening nog niet door de Tweede Kamer is goedgekeurd.

Ad 4a. Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding

Op de Rekening-courant met de Rijkshoofdboekhouding (RHB) is de financiële verhouding met het Ministerie van Financiën weergegeven. Opgenomen zijn de bedragen conform Rekening-courant afschriften en het saldobiljet van genoemd departement.

Tabel 35 Overzicht Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding (bedragen in €)

Rekening-courant	Saldo
a) Rekening-courant FIN/RHB	0
Totaal	0

Ad 12. Voorschotten

Ad. 12a. Tegenrekening voorschotten

De saldi van de per 31 december 2021 openstaande voorschotten en van de in 2021 afgerekende voorschotten worden hieronder per jaar gespecificeerd:

Tabel 36 Overzicht openstaande voorschotten per ontstaansjaar per 31 december 2021 (bedragen in €)

Ontstaansjaar	stand 31-12-2020	verstrekt 2021	afgerekend 2021	stand 31-12-2021
2017	169.348	0	169.348	0
2018	0	0	0	0
2019	0	0	0	0
2020	52.069.907	0	52.069.907	0
2021	0	51.707.535	0	51.707.535
Totaal	52.239.255	51.707.535	52.239.255	51.707.535

Tabel 37 Overzicht openstaande voorschotten per 31 december 2021 (bedragen in €)

Art. Omschrijving artikel	Saldo
1 BES-fonds	51.707.535
Totaal openstaande voorschotten	51.707.535

Toelichting

Het BES-fonds is een begrotingsfonds. De openbare lichamen ontvangen deze middelen van het Rijk om de overeengekomen taken uit te voeren (vergelijkbaar met het gemeentefonds). Het openstaand saldo heeft voor het grootste deel betrekking op in 2021 verstrekte voorschotten aan Bonaire (circa € 28,4 mln.), Sint-Eustatius (circa € 12,6 mln.) en Saba (circa € 10,8 mln.) inzake de vrije uitkeringen. Deze worden begin 2022 vastgesteld.

Ad 14. Andere verplichtingen

Ad 14a. Tegenrekening andere verplichtingen

De opbouw van de stand van de openstaande verplichtingen binnen begrotingsverband (BiBV) is als volgt opgebouwd:

Tabel 38 Overzicht opbouw stand openstaande verplichtingen BiBV (bedragen in €)

Verplichtingen per 1/1	0
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar	51.707.535 +/-
	51.707.535
Af: Tot betaling gekomen in 2021	51.707.535 -/-
Negatieve bijstellingen uit voorgaande jaren	0 -/-
Totaal	0

D. BIJLAGEN

Bijlage 1: Afgerond evaluatie- en overig onderzoek

Tabel 39 Afgerond evaluatie- en overig onderzoek Koninkrijksrelaties				
Art.	Subthema	Type onderzoek	Afronding	Toelichting onderzoek
1	Versterken rechtsstaat			
4	Bevorderen sociaaleconomische structuur	overig onderzoek	2019	Naar een actief aandeelhouderschap. Onderzoek naar de structuur en werking van overheidsbedrijven op Bonaire
5	Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Overig onderzoek	2021	Rijkswet financieel toezicht ¹
8	Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	Ex-post	2022	Beleidsdoorlichting Noodhulp en Wederopbouw Bovenwindse Eilanden ²
		Ex-post	2022	Onderzoek Noodhulp Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius; Wederopbouw Saba en Sint Eustatius; Early Recovery. ³
		Ex-post	2022	Onderzoek Wederopbouw Sint Maarten (Trustfonds en directe steun) ³

1 Dit onderzoek wordt afgerond en gepubliceerd in 2022.

2 Het Ministerie van BZK heeft in overleg met de Tweede Kamer besloten om de onderzoeksperiode van de beleidsdoorlichting van artikel 8 te verlengen, waardoor de geplande oplevering van 2021 verschuift naar 2022 (Kamerstukken II 2020/21, [33189](#), nr. 13).

3 Dit onderzoek wordt meegenomen in de beleidsdoorlichting van artikel 8.

In lijn met de derde voortgangsrapportage Inzicht in Kwaliteit (Kamerstukken II 2019/20, [31865](#), nr. 168) zijn in de begroting van 2021 stappen gezet richting een [strategische evaluatieagenda \(SEA\)](#). Dit was verder uitgewerkt in bijlage 5 [Evaluatie- en overig onderzoek](#).

Bijlage 2: Overzicht Rijksuitgaven Caribisch Nederland

Op verzoek van de motie Hachchi c.s. (Kamerstukken II 2011/12, [33000 IV, nr. 28](#)) wordt jaarlijks een overzicht van alle rijksuitgaven aan Caribisch Nederland (met uitzondering van de vrije uitkering ofwel het BES-fonds) toegevoegd aan de begroting en het jaarverslag van Koninkrijksrelaties.

Naar aanleiding van de voorlichting van de Afdeling Advisering van de Raad van State (RvS) en het Interdepartementale Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties (IBO) volgt het kabinet de aanbeveling op om het overzicht Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland (CN) aanzienlijk uit te breiden (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). Doel hiervan is om de rol van het Ministerie van BZK te verstevigen en een meer integrale afweging van de Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland te bevorderen.

Onderstaand is eerst een totaaloverzicht te vinden met alle Rijksuitgaven die voor Caribisch Nederland in de (departementale) jaarverslagen staan. Vervolgens zijn de Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland per (departementale) begroting afzonderlijk weergegeven, uitgesplitst per instrument. In de overzichten en de bijbehorende toelichtingen wordt aangegeven of het uitgaven zijn ten behoeve van eilandelijke taken of rijkstaken en of er sprake is van incidentele of structurele bekostiging. Bedragen boven € 0,1 mln. worden toegelicht.

In de kabinetsreactie is aangekondigd dat naast deze toelichting ook een toelichting gegeven zou worden op de wijze van financiering welke gekoppeld is aan de beoogde beleidsdoelen (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). Deze uitbreiding zal vanaf het jaarverslag 2022 in de bijlagen van de (departementale) begrotingen worden opgenomen.

Deze overzichten zijn opgesteld op basis van de verstrekte informatie van de betreffende departementen. De uitgebreidere en meer inhoudelijke toelichtingen op de instrumenten zijn bij de begrotingen van de betreffende departementen te vinden.

Tabel 40 Totaaloverzicht Rijksuitgaven Caribisch Nederland (bedragen x € 1.000)

Begroting	Realisatie				
	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal Rijksuitgaven	306.521	369.244	402.644	534.564	557.083
IIB Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad	0	0	0	339	365
IV Koninkrijksrelaties	13.793	45.204	28.168	14.975	16.548
VI Justitie en Veiligheid	36.950	39.681	39.720	41.651	44.720
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	1.809	2.248	3.366	3.411	5.382
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	55.503	48.807	56.915	59.432	67.059
IX Financiën en Nationale Schuld	16.126	16.191	17.308	14.808	18.068
X Defensie ¹	–	–	–	–	–
XII Infrastructuur en Waterstaat	8.566	34.515	67.545	61.327	36.489
XIII Economische Zaken en Klimaat	1.625	6.658	8.915	30.177	62.177
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	1.902	1.391	3.555	3.002	4.065
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid	33.592	32.886	38.024	82.906	56.995
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport	136.655	141.663	139.128	222.536	245.215

¹ De taken die bij het Ministerie van Defensie zijn belegd, zijn Koninkrijkstaken. Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is daarom niet te bepalen.

Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad (IIB)

Tabel 41 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad (IIB) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			0	0	0	339	365
Artikel 3 Nationale ombudsman			0	0	0	339	365
Institutionele inrichting	R	S	0	0	0	339	365

Toelichting

Artikel 3 Nationale ombudsman

Institutionele inrichting

De Nationale ombudsman heeft voor het uitvoeren van haar werkzaamheden, die rijkstaken betreffen, op Caribisch Nederland vanaf 2018 een structureel budget beschikbaar van € 0,4 mln.

Koninkrijksrelaties (IV)

Tabel 42 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			13.793	45.204	28.168	14.975	16.548
Artikel 1 Versterken rechtsstaat			0	0	0	0	0
Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken	R	S	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.				
Artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur			13.793	37.880	22.345	11.630	14.031
Subsidies (regelingen)	R	I	707	459	693	3.854	3.558
Opdrachten	E	I	1.014	558	836	478	786
Inkomensoverdrachten	R	S	1.385	26.501	3.017	2.263	2.138
Bijdrage aan medeoverheden	E	I	10.045	10.016	17.799	5.035	7.549
Bijdrage aan agentschappen	E	I	392	336	0	0	0
Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken	R	I	250	10	0	0	0
Artikel 8 Wederopbouw Sint Maarten¹			0	7.324	5.823	3.345	2.517
Bijdrage aan medeoverheden	E	I	0	7.324	5.823	3.345	2.517

¹ De realisaties zijn in eerdere jaren abusievelijk niet opgenomen in het overzicht.

Toelichting

Artikel 1 Versterken rechtsstaat

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

De rechterlijke macht is een rijkstaak. De Openbaar Ministeries en het Hof werken naast voor de landen ook voor Caribisch Nederland. Alleen de uitzendtoelages worden door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) structureel vergoed.

Daarnaast opereert de KMar incidenteel op Caribisch Nederland op grond van het protocol voor de flexibele inzet van de Koninklijke Marechaussee (KMar). Dit valt echter onder de totale structurele bijdrage van het Ministerie van BZK aan de KMar.

Artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur

Subsidies (regelingen)

In 2021 heeft Bonaire International Airport, net als in 2020, een incidentele subsidie van € 3,1 mln. ontvangen voor gedorven luchthavenbelasting in het kader van de coronasteunpakketten. Daarnaast zijn er incidentele subsidies verstrekt aan onder andere UNICEF en WeConnect. Dit zijn voornamelijk rijkstaken.

Opdrachten

Er zijn incidentele opdrachten verstrekt met als doel om de kwaliteit en slagkracht van het openbaar bestuur te vergroten en de bestuurlijke kaders in CN te versterken. Het ging in 2021 dan onder andere om het trainen van de ambtelijke lokale apparaten en het gericht ondersteunen met kennis en expertise op het terrein van goed bestuur en gezonde overheidsfinanciën, onder meer voor het Talent Ontwikkel Programma (TOP) Bonaire. Dit zijn eilandelijke taken.

Inkomensoverdrachten

Uit deze middelen zijn de pensioenen van gewezen politieke gezagdragers van het land Nederlandse Antillen (bewindspersonen, statenleden en gezaghebbers) afkomstig van Bonaire, Sint Eustatius en Saba gefinancierd. Met het opheffen van het land Nederlandse Antillen in 2010 is bepaald dat deze pensioenen ten laste van Nederland komen ([Stcrt. 2010, nr. 14723](#)). Daarmee is dit een structurele rijkstaak.

Bijdrage aan medeoverheden

In afstemming met het lokaal bestuur in CN zijn incidentele bijzondere uitkeringen verleend om gerichte initiatieven te kunnen ondersteunen op het gebied van het ontwikkelen van goed openbaar bestuur en versterken van het financieel beheer. Zo is er € 2,3 mln. beschikt aan Sint Eustatius voor het ICT-project Good Governance, € 0,9 mln. beschikbaar gesteld voor versterking van het ambtelijk apparaat en € 1,0 mln. voor het versnellen van het verbeterplan financieel beheer. Aan Bonaire is een bedrag van ruim € 1,5 mln. uitgekeerd ten behoeve van de verdere uitvoering van afspraken in het Bestuursakkoord en € 0,3 mln. voor verbetering financieel beheer. Op Saba is ingezet op gerichte ondersteuning van de verdere uitwerking van afspraken in het meerjarenakkoord, de Saba Package, onder meer via bijdragen voor frictiekosten en goed bestuur van in totaal ca. € 1,2 mln. Dit bedraagt voornamelijk eilandelijke taken.

Artikel 8 Wederopbouw Sint Maarten

Bijdrage aan medeoverheden

Eind 2021 is er € 2,5 mln. beschikbaar gesteld voor additionele werkzaamheden aan de klif op Sint Eustatius in het kader van de wederopbouw. Dit bedrag is aanvullend op de bijdragen in eerdere jaren en bedraagt een eilandelijke taak.

Ministerie van Justitie en Veiligheid (VI)

Tabel 43 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			36.950	39.681	39.720	41.651	44.720
Artikel 31 Politie			23.075	23.085	24.519	22.996	24.630
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	R	S	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.				
Bijdrage aan medeoverheden	R	S	23.075	23.085	24.519	22.996	24.630
Artikel 33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding			4.324	6.523	7.002	7.451	7.263
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	R	S	4.324	6.523	7.002	7.451	6.800
Opdrachten	R	S	0	0	0	0	463
Artikel 34 Straffen en beschermen			9.551	10.073	8.199	11.204	12.827
Subsidies (regelingen)	R	S	0	0	0	1.726	1.684
Bijdrage aan agentschappen	R	S	8.501	9.110	7.109	8.489	10.001
Bijdrage aan medeoverheden	R	S	1.050	963	1.090	989	1.142

Toelichting

Artikel 31 Politie

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Dit betreffen bijdragen aan de Nationale Politie ten behoeve van het Team Bestrijding Ondernijning (TBO) en witwassen en ten behoeve van het Recherche Samenwerkingsteam (RST). De middelen zijn bestemd voor het Caribisch deel van het Koninkrijk maar het is niet mogelijk om toe te wijzen hoeveel Caribisch Nederland precies hiervan ontvangt. Het betreft een rijkstaak met een structurele reeks.

Bijdrage aan medeoverheden

De Minister van Justitie en Veiligheid (JenV) is korpsbeheerder van het brandweer- en politiekorps CN. Ter bekostiging van de personele en materiële uitgaven van deze korpsen is een bijdrage verstrekt. Het betreft een rijkstaak met een structurele reeks.

Artikel 33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

Nederland draagt op verschillende manieren bij aan het rechtsbestel in CN en de andere landen van het Koninkrijk. Naast een jaarlijkse bijdrage aan het Gemeenschappelijk Hof van Justitie en de Openbaar Ministeries wordt onder andere gestimuleerd dat het aantal rechters en officieren van justitie zowel kwantitatief als kwalitatief op goed niveau blijft. De juridische dienstverlening op de BES-eilanden is geborgd door advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders. Via de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) en de Raad voor Rechtsbijstand is kosteloze rechtsbijstand verleend aan onvermogens. Voorts is een subsidie beschikbaar gesteld voor een notaris van Sint Maarten ten behoeve van de beschikbaarheid van het notariaat op Saba en Sint Eustatius. Ook is er een Commissie bescherming persoonsgegevens BES die toezicht houdt op de uitvoering van de [Wet bescherming persoonsgegevens BES](#). Tot slot is de Raad voor de rechtshandhaving in staat gesteld zijn taak, als vastgelegd in de [Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving](#), op een goed niveau uit te kunnen voeren. Het betreft een rijkstaak met een structurele reeks.

Opdrachten

Dit betreft opdrachten in relatie tot het reizen naar de BES-eilanden. Met ingang van 2021 zijn deze kosten separaat in de begroting en verantwoording tot uitdrukking gebracht. Het betreft een rijkstaak met een structurele reeks.

Artikel 34 Straffen en beschermen

Bijdrage aan agentschappen

Ten aanzien van CN levert Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) een bijdrage aan de veiligheid van de samenleving door de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen en door de aan hun zorg toevertrouwde personen de kans te bieden een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan op te bouwen. Daarnaast heeft de DJI een adviserende functie voor de overige landen binnen het koninkrijk op het gebied van detentie, vreemdelingenbewaring en forensische zorg. Het betreft een rijkstaak met een structurele reeks.

Subsidies (regelingen)

Deze middelen worden ingezet voor de erkende reclasseringsorganisatie Stichting Reclassering Caribisch Nederland (SRCN). De SRCN richt zich op de reclasseringstaak op CN. Tot en met 2019 liep deze subsidie via Reclasering Nederland, maar vanaf 2020 heeft JenV een directe subsidierelatie met de SRCN. Het betreft een rijkstaak met een structurele reeks.

Bijdrage aan medeoverheden

De BES voogdijraad heeft civielrechtelijke en strafrechtelijke taken (onderzoeks- en adviestaken en rekestreurende taken en coördinatie bij strafzaken) die zij uitvoert in CN, namelijk op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Daarnaast vervult de BES voogdijraad ook de rol van de Centrale Autoriteit in CN. Het betreft een rijkstaak met een structurele reeks.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII)

Tabel 44 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			1.809	2.248	3.366	3.411	5.382
Artikel 3 Woningmarkt			0	0	910	1.607	4.082
Subsidies (regelingen)	E	S	0	0	910	846	2.339
Subsidies (regelingen)	E	I	0	0	725	707	1.719
Opdrachten	E	I	0	0	60	54	24
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	E	I	0	0	46	0	0
Artikel 6 Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving			1.809	2.248	2.350	1.804	1.300
Subsidies (regelingen)	E	I	0	0	0	17	34
Opdrachten	E	I	0	0	0	40	0
Bijdrage aan medeoverheden	E	I	105	75	75	75	0
Bijdrage aan agentschappen	E	S	1.704	2.173	2.275	1.672	1.266
Artikel 7 Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid			0	0	106	0	0
Bijdrage aan medeoverheden		I	0	0	106	0	0

Toelichting

Artikel 3 Woningmarkt

Subsidies (regelingen)

Voor het financieren van de verhuurderssubsidie (eilandelijke taak) wordt structureel een bijdrage verstrekt. Voorwaarde is dat de eilanden de bedragen die zij voor de verhuurderssubsidie op hun eigen begroting hebben staan, inzetten voor volkshuisvestelijke taken (zoals de (nog in te stellen) huurcommissie).

Subsidies (regelingen)

Voor het aanleggen van infrastructuur op woningbouwlocaties (eilandelijke taak) wordt conform afspraak tussen Bonaire en BZK incidenteel een bedrag van € 2,5 mln. overgemaakt, betaald in jaarlijkse tranches. Tevens is een incidentele bijdrage verstrekt vanuit de Flexpools en een incidentele bijdrage om huurders bij particuliere verhuurders te ondersteunen. Beiden lopen nog door in 2022. Ook is een bijdrage verstrekt voor het versnellen van woningbouw op Saba.

Opdrachten

Er zijn opdrachten verstrekt voor nadere analyses rond de betaalbaarheid van wonen (eilandelijke taak, incidenteel). Er zijn opdrachten vanuit BZK verstrekt, aangezien er op de eilanden de capaciteit en de financiën ontbreken.

Artikel 6 Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving

Subsidies (regelingen)

Het betreft een incidentele subsidie aan de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) voor het aan de situatie op de BES-eilanden aanpassen van het Diplomastelsel Burgerzaken. Dit is een eilandelijke taak. Het Diplomastelsel Burgerzaken is in 2016 overgedragen van het ministerie van BZK aan de NVVB. Dat omvatte toen alleen de toets- en eindtermen voor burgerzaken in Europees Nederland. Vanuit de BES-eilanden is er ook behoefte om examens te kunnen afleggen volgens het nieuwe diplomastelsel. Hiervoor worden de toetstermen en examenvragen aangepast aan de situatie op de BES-eilanden.

Bijdrage aan agentschappen

De eilandelijke taken zijn op het gebied van bevolkingsadministratie en paspoorten. De bijdrage aan de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) is structureel en betreft ondersteuning van de Persoonsinformatievoorziening Nederlandse Antillen en Aruba (PIVA) reisdocumenten algemeen en de identiteitskaart BES.

Onderwijs Cultuur en Wetenschap (VIII)

Tabel 45 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			55.503	48.807	56.915	59.432	67.059
Artikel 1 Primair onderwijs			17.756	17.511	19.349	26.932	30.177
Subsidies (regelingen)	R	S	457	398	380	1.713	476
Bekostiging	R	S	17.299	17.113	18.969	19.959	23.689
Opdrachten	R	I	0	0	0	815	440
Bijdragen aan medeoverheden	R	S	0	0	0	4.445	5.572
Artikel 3 Voortgezet onderwijs			15.582	15.221	16.509	19.594	22.855
Bekostiging	R	I	15.582	14.962	16.335	18.211	21.532
Subsidies (regelingen)	R	S	0	259	174	1.383	1.323
Artikel 4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie			15.973	10.242	15.217	7.504	8.941
Subsidies (regelingen)			304	359	467	454	775
Bekostiging	R	S	6.109	5.491	5.316	5.744	6.943
Opdrachten			8.511	3.432	3.719	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	E	S	1.049	960	5.715	1.306	1.223
Artikel 11 Studiefinanciering			3.491	3.210	3.340	2.852	2.554
Inkomensoverdrachten	R	S	3.491	3.210	3.340	2.852	2.554
Artikel 14 Cultuur			0	45	0	50	32
Subsidies (regelingen)	R	I	0	0	0	0	26
Opdrachten	R	I	0	0	0	0	6
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	R	S	0	45	0	50	0
Artikel 16 Onderzoek en Wetenschapsbeleid			2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Bekostiging	R	S	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Artikel 25 Emancipatie			201	78	0	0	0
Subsidies (regelingen)	R	S	201	78	0	0	0

Toelichting

Artikel 1 Primair onderwijs

Subsidies (regelingen)

Het betreft structurele middelen, die incidenteel zijn ingezet voor het verder verbeteren van de kwaliteit van het gehele onderwijs in Caribisch Nederland tot een naar Europees Nederlandse maatstaven aanvaardbaar niveau. Het gaat hier om een rijkstaak.

Bekostiging

Het Rijk verstrekt aan de schoolbesturen in Caribisch Nederland lumpsum bekostiging voor de personele kosten en materiële instandhouding. Het betreft de schoolbesturen op de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.

Opdrachten

De realisatie van het instrument opdrachten zijn over het algemeen incidenteel en worden ingezet als rijkstaak voor het verder verbeteren van de kwaliteit van het gehele onderwijs in Caribisch Nederland tot een naar Europees Nederlandse maatstaven aanvaardbaar niveau. Een deel van de realisatie betreft de begeleiding van inkomende studenten uit Caribisch Nederland. Dit is een structurele rijkstaak.

Bijdrage aan medeoverheden

Het betreft structurele middelen, die incidenteel zijn ingezet voor de verbetering van de onderwijshuisvesting zoals vastgesteld in de convenanten onderwijshuisvesting Saba, Bonaire en Sint Eustatius (Caribisch Nederland). Dit betreft een (meerjarige) incidentele rijkstaak.

Artikel 3 Voortgezet onderwijs

Bekostiging

Het Rijk verstrekt aan de schoolbesturen in Caribisch Nederland lumpsum bekostiging voor de personele kosten en materiële instandhouding. Dit was een incidentele rijkstaak. Het betreft de schoolbesturen op de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba. Voor het jaar 2021 geldt dat ook de middelen voor het Nationaal Programma Onderwijs voor de schoolbesturen op Caribisch Nederland is opgenomen.

Subsidies (regelingen)

Het betreft middelen die zijn ingezet voor het verder verbeteren van de kwaliteit van het gehele onderwijs in Caribisch Nederland tot een naar Europees Nederlandse maatstaven aanvaardbaar niveau. Dit is een structurele rijkstaak.

Artikel 4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Subsidies (regelingen)

Het betreft hier incidentele, subsidies ter ondersteuning van het middelbaar beroepsonderwijs in Caribisch Nederland. Het gaat hier om een rijkstaak.

Bekostiging

Deze structurele middelen zijn bedoeld voor het verzorgen van middelbaar beroepsonderwijs in Caribisch Nederland. De onderwijsinstellingen in Caribisch Nederland ontvangen hiervoor lumpsumbekostiging. Ook de Raad Onderwijs Arbeidsmarkt in Caribisch Nederland wordt vanuit deze middelen bekostigd. Het betreft hier een rijkstaak.

Bijdrage aan medeoverheden

Aan de openbare lichamen in Caribisch Nederland wordt jaarlijks een bijzondere uitkering verstrekt voor de uitvoering van de Wet Sociale Kanstrajecten Jongeren BES (SKJ). Voor de samenwerking met Curaçao, Sint Maarten en Aruba worden middelen beschikbaar gesteld, die bestemd zijn voor het stimuleren van studeren in de regio en het bevorderen van voorzieningen in de regio, mede ten behoeve van de inwoners van Caribisch Nederland. Dit was een incidentele eilandelijke taak.

Artikel 11 Studiefinanciering

Inkomstenoverdrachten

Dit betreft uitgaven aan studiefinanciering voor studenten uit Caribisch Nederland. Dit is een structurele rijkstaak.

Artikel 14 Cultuur

Subsidies (regelingen)

Het gaat om een incidentele rijkstaak waarbij subsidie is gegeven voor de ondersteuning van Stichting Digitaal Erfgoed Nederland bij het ontplooiën van activiteiten in Caribisch Nederland.

Opdrachten

Het betreft een rijkstaak waarbij een incidentele uitgave is gedaan voor de ondersteuning bij een verplichte vierjaarlijkse UNESCO-rapportage over immaterieel erfgoed.

Artikel 16 Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Bekostiging

De financiering van artikel 16 aan Caribisch Nederland loopt via de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). De middelen worden gebruikt voor het doen van verscheidene onderzoeken op de eilanden. Het betreft structurele taken en is een rijkstaak.

Financiën en Nationale Schuld (IX)

Tabel 46 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Financiën en Nationale Schuld (IX) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			16.126	16.191	17.308	14.808	18.068
Artikel 1 Belastingen			13.283	13.312	13.879	12.216	14.347
Apparaatsuitgaven	R	S	13.283	13.312	13.879	12.216	14.347
Artikel 2 Financiële markten			2.843	2.879	3.429	2.592	3.721
Garanties	R	S	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	R	S	1.843	1.879	2.429	1.592	2.721

Toelichting

Artikel 1 Belastingen

Apparaatsuitgaven

Dit betreft de kosten van uitvoering van fiscale wet- en regelgeving en douanetaken in Caribisch Nederland. Dit is een structurele rijkstaak.

Artikel 2 Financiële markten

Garanties

Het Depositogarantiestelsel (DGS) voor de BES-eilanden (Bonaire, Sint-Eustatius en Saba) is in de eerste supplettoire wet in 2017 ingesteld om depositohouders op de BES-eilanden te beschermen en financiële stabiliteit op de eilanden te borgen. Dit gebeurt middels een garantie waarbij de Staat garant staat voor eventueel beroep op het DGS. De premie voor deze garantie bedraagt € 1 mln. per jaar en wordt in een begrotingsreserve gestort. Dit betreft een structurele rijkstaak.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

De verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën ten aanzien van de toezichttaken is dezelfde voor de BES-eilanden als voor Europees Nederland omdat de verhouding tussen de minister en de toezichthouders dezelfde is. Het toezicht op de BES-eilanden is net als in Europees Nederland op afstand geplaatst bij De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM); de Minister van Financiën is systeemverantwoordelijk. Voor het toezicht op de BES-eilanden ontvangt DNB jaarlijks

een overheidsbijdrage en voor het gedragtoezicht op de financiële markten op de BES-eilanden ontvangt de AFM jaarlijks een overheidsbijdrage. Dit is een structurele rijkstaak.

Defensie (X)

Tabel 47 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Defensie (X) (bedragen x € 1.000)							
Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			0	0	0	0	0
Artikel 2 Koninklijke Marine			0	0	0	0	0
Opdrachten, Personele en Materiële Uitgaven	R	S	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.				
Artikel 3 Koninklijke Landmacht			0	0	0	0	0
Opdrachten, Personele en Materiële Uitgaven	R	S	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.				
Artikel 5 Koninklijke Marechaussee			0	0	0	0	0
Opdrachten, Personele en Materiële Uitgaven	R	S	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.				
Artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando			0	0	0	0	0
Opdrachten, Personele en Materiële Uitgaven	R	S	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.				

Toelichting

De taken die bij het Ministerie van Defensie zijn belegd betreffen rijkstaken. De hiervoor beschikbare middelen worden door Defensie zelf ingezet en zijn structureel van aard.

Infrastructuur en Waterstaat (XIII)

Tabel 48 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Infrastructuur en Waterstaat (XII) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			8.566	34.515	67.545	61.327	36.489
Artikel 13 Bodem en Ondergrond			4.149	5.073	6.798	8.153	10.348
Subsidies (regelingen)	E	S	4.114	4.991	6.341	8.114	10.144
Opdrachten	R	I	35	82	217	39	60
Bijdrage aan medeoverheden	E	I	0	0	240	0	144
Artikel 14 Wegen en verkeersveiligheid			0	3.554	15.285	13.500	11.038
Bijdrage aan medeoverheden	E	I	0	3.554	15.285	13.500	11.038
Artikel 17 Luchtvaart			1.065	7.043	12.824	17.515	10.944
Subsidies (regelingen)	R	I	647	805	649	691	425
Opdrachten	R	S	418	1.377	1.397	1.364	940
Leningen	R	I	0	0	0	0	3.773
Bijdrage aan agentschappen	E	I	0	4.082	4.422	6.411	5.806
Bijdrage aan medeoverheden	R	I	0	779	6.356	9.049	0
Artikel 18 Scheepvaart en havens			141	12.075	29.498	16.759	96
Subsidies (regelingen)	E	I	0	144	0	0	0
Opdrachten	E	I	0	0	0	0	0
Opdrachten havens CN	E	S	141	9.774	797	45	61
Bijdrage aan medeoverheden	E	I	0	2.157	28.701	16.714	35
Artikel 21 Duurzaamheid			1.450	4.471	1.148	2.737	1.374
Opdrachten	R en E	I	1.450	4.471	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	R en E	I	0	0	1.148	2.737	1.374
Artikel 22 Omgevingsveiligheid en Milieurisico's			0	531	347	642	624
Subsidies (regelingen)	E	I	0	139	82	77	0
Opdrachten	E	S	0	292	165	131	123
Bijdrage aan medeoverheden	E	S	0	100	100	434	501
Artikel 23 Meteorologie, Seismologie en Aardobservatie			1.055	955	855	1.043	1.064
Bijdrage aan agentschappen	R	S	1.055	955	855	1.043	1.064
Artikel 24 Handhaving en toezicht			672	788	735	978	1.001
Bijdrage aan agentschappen	R	S	672	788	735	978	1.001
Artikel 97 Algemeen departement			34	25	55	0	0
Opdrachten	R	S	34	25	55	0	0

Toelichting

Artikel 13 Bodem en Ondergrond

Subsidies (regelingen)

Dit betreft een structurele subsidie voor een betrouwbare en betaalbare drinkwatervoorziening en het vormgeven van afvalwaterbeheer in Caribisch Nederland. Dit is een eilandelijke taak.

Bijdrage aan medeoverheden

Dit betreft de slotbetaling voor de afbouw van de rioolwaterzuiveringsinstallatie op Bonaire die in 2021 gerealiseerd is. Het is een incidentele bijdrage en een eilandelijke taak.

Artikel 14 Wegen en verkeersveiligheid

Bijdrage aan medeoverheden

Incidentele aanvullende middelen voor werkzaamheden aan de infrastructuur op Bonaire zijn in een keer voor de periode 2020 – 2023 ter beschikking gesteld. Werkzaamheden aan de infrastructuur zijn een eilandrijke taak.

Artikel 17 Luchtvaart

Subsidies (regelingen)

Incidentele middelen voor het verlagen van de kosten voor de luchtverbindingen op de BES en in het bijzonder Bonaire. Het betreft een rijkstaak.

Opdrachten

Het betreft de aanschaf van apparatuur en installaties ter bevordering van het veilig gebruik van de luchthavens en ter verbetering van de bedrijfsvoering. Daarnaast zijn er extra incidentele middelen voor de wederopbouw na de orkaan Irma. De luchtvaart is een rijkstaak.

Leningen

Na indiening van de begroting 2021 is besloten tot een eenmalige verhoging van de hypothecaire lening voor Winair. De lening kent een looptijd tot 31 december 2023. Dit is een rijkstaak.

Bijdrage aan agentschappen

Dit betreft voornamelijk de incidentele bijdrage die aan Rijkswaterstaat (RWS) ter beschikking is gesteld voor de uitvoering van de masterplannen luchthavens Caribisch Nederland gericht op het wegwerken van de tekortkomingen ten aanzien van de internationale regelgeving voor de vliegveiligheid en voor de wederopbouw van de Bovenwindse Eilanden als gevolg van de geleden schade door de orkanen Irma en Maria in september 2017. Daarnaast betreft het investeringen voor de aanleg van platformen Bonaire. Deze investeringen zijn nodig om te kunnen voldoen aan internationale ICAO veiligheidsstandaarden. Het betreft een rijkstaak.

Artikel 18 Scheepvaart en havens

Opdrachten havens CN

Structurele middelen voor het beheer van de havens op de BES. Het beheer is een eilandelijke taak.

Artikel 21 Duurzaamheid

Bijdrage aan medeoverheden

Een incidentele bijdrage aan de afvalverwerking in Caribisch Nederland waaronder de afvalverwerkingsinstallatie en de verwerking van afgewerkte olie. Dit betreft zowel een eilandelijke taak als een rijkstaak.

Artikel 22 Omgevingsveiligheid en Milieurisico's

Bijdrage aan medeoverheden

Betreft structurele uitgaven voor omgevingsveiligheidsbeleid als eilandrijke taak.

Artikel 23 Meteorologie, Seismologie en Aardobservatie

Bijdrage aan agentschappen

Structurele middelen voor het KNMI voor werkzaamheden op de BES. Dit is een rijkstaak.

Artikel 24 Handhaving en toezicht

Bijdrage aan agentschappen

Structurele middelen voor Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) voor de handhaving en het toezicht op de BES. Dit is een rijkstaak.

Economische Zaken en Klimaat (XIII)

Tabel 49 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Economische Zaken en Klimaat (XIII) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			1.625	6.658	8.915	30.177	62.177
Artikel 1 Goed functionerende economie en markten			757	741	681	2.523	3.541
Subsidies (regelingen)	R	I	0	90	0	1.843	2.890
Opdrachten	R	I	106		30	29	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	R	S	651	651	651	651	651
Artikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei			295	2.875	1.443	13.194	26.332
Subsidies (regelingen)	E	S	105	150	467	12.698	25.831
Opdrachten	R	S	190	2.725	976	496	501
Artikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering			573	3.042	6.791	14.460	32.304
Subsidies (regelingen)	R	S en I	573	3.042	6.791	14.460	32.304

Toelichting

Artikel 1 Goed functionerende economie en markten

Subsidies (regelingen)

In 2020 zijn met subsidie de tarieven van internetaansluitingen in Caribisch Nederland tijdelijk verlaagd. Dit is in 2021 voortgezet omdat internetaansluitingen essentieel zijn voor thuiswerken en thuisonderwijs. Aan vijf aanbieders van vaste internetverbindingen is een bedrag van € 2,9 mln uitgekeerd. Dit is een incidentele subsidie en het betreft een rijkstaak.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

EZK financiert het reguliere statistische werkprogramma van CBS voor Caribisch Nederland met een structurele bijdrage van € 0,65 mln. Er worden statistieken en producten geleverd voor allerlei onderwerpen, zoals bevolking, onderwijs, transport, toerisme, prijzen en nutsvoorzieningen. Dit betreft een rijkstaak.

Artikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei

Subsidies (regelingen)

Dit betreft de kosten van de subsidieregeling Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) voor Caribisch Nederland in verband met de gevolgen van de coronacrisis voor het bedrijfsleven. Dit is een rijkstaak.

Opdrachten

Naast het reguliere statistische programma zijn er additionele statistieken en onderzoeken uitgevoerd door CBS, onder meer op het gebied van BBP, werken en lonen, inkomens en toerisme. Ook is er in 2021 bijgedragen aan het Blue Destination traject op Bonaire, aan de oprichting van een werkgeverskoepel op Bonaire en voor werkzaamheden door Rijksdienst Caribisch Nederland. Dit is een rijkstaak met structurele bijdrage.

Artikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

Subsidies (regelingen)

Dit betreft een structurele rijksbijdrage voor netbeheersubsidies aan de energiebedrijven op de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba om de netbeheertarieven op hetzelfde niveau te krijgen als in Europees Nederland. Daarnaast ontvangen deze energiebedrijven zowel in 2020 als in 2021 in het kader van de coronamaatregelen Incidenteel een additionele subsidie om de netbeheertarieven op de eilanden in deze jaren naar 0 te verlagen. Tenslotte investeert het ministerie van EZK, omdat de olievoorziening op Bonaire in de problemen dreigde te komen vanwege de politieke en economische situatie in Venezuela, in een beleidsdeelneming in de olieopslag op Bonaire.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV)

Tabel 50 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			1.902	1.391	3.555	3.002	4.065
Artikel 22 Natuur en biodiversiteit			1.902	1.391	3.555	3.002	4.065
Opdrachten	R	S	443	1.010	2.572	2.629	0
Bijdrage aan medeoverheden	R	I	1.459	381	983	373	4.065

Toelichting

Artikel 22 Natuur en biodiversiteit

Bijdrage aan medeoverheden

In 2021 is in samenwerking met de Ministeries van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties en Infrastructuur en Waterstaat uitvoering gegeven aan het Natuur en milieubeleidsplan Caribisch Nederland 2020-2030. Dit betreft een incidentele rijkstaak. Voor Bonaire zijn middelen beschikbaar gesteld gericht op erosiebestrijding, waterkwaliteitsverbetering, sargassum bestrijding en landbouwontwikkeling. Daarnaast heeft er compensatie plaatsgevonden van de gedeerde inkomsten bestemd voor het beheer van de natuur vanwege de Covid-19 pandemie. Voor Sint Eustatius zijn middelen beschikbaar gesteld voor het programma landherstel waarbinnen erosiebestrijding, landbouwontwikkeling en herbebossing plaatsvindt. Vanwege gedeerde inkomsten bestemd voor het beheer van de natuur is het openbaar lichaam gecompenseerd. Vanuit de reguliere inzet heeft ondersteuning plaatsgevonden voor het beheer van de Sababank.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV)

Tabel 51 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			33.592	32.886	38.024	82.906	56.995
Artikel 1 Arbeidsmarkt			0	0	0	34.100	15.580
Subsidies (regelingen)	R	I	0	0	0	34.100	15.580
Artikel 2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet			2.729	2.736	3.179	5.886	4.347
Inkomstenoverdrachten	R	S	2.729	2.736	3.179	5.886	4.347
Artikel 3 Arbeidsongeschiktheid			804	813	643	696	668
Inkomstenoverdrachten	R	S	804	813	643	696	668
Artikel 5 Werkloosheid			24	20	46	106	294
Inkomstenoverdrachten	R	S	24	20	46	106	294
Artikel 6 Ziekte en Zwangerschap			3.070	3.188	3.099	3.303	4.958
Inkomstenoverdrachten	R	S	3.070	3.188	3.099	3.303	4.958
Artikel 7 Kinderopvang			0	91	67	9.484	7.930
Subsidies (regelingen)	E	S	0	0	0	0	5.221
Opdrachten	E	S	0	91	67	1.570	73
Bijdrage aan medeoverheden	E	I	0	0	0	7.914	2.636
Artikel 8 Oudedagsvoorziening			19.794	19.003	21.706	23.728	22.009
Inkomstenoverdrachten	R	S	19.794	19.003	21.706	23.728	22.009
Artikel 9 Nabestaanden			1.111	1.020	1.194	1.332	1.209
Inkomstenoverdrachten	R	S	1.111	1.020	1.194	1.332	1.209
Artikel 10 Tegemoetkoming ouders			2.050	1.857	3.239	4.271	4.433
Inkomstenoverdrachten	R	S	2.050	1.857	3.239	4.271	4.433
Artikel 98 Algemeen			4.010	4.158	4.851	6.933	7.056
Bekostiging	R	S	4.010	4.158	4.851	6.933	7.056

Toelichting

Artikel 1 Arbeidsmarkt

Subsidies (regelingen)

Dit betreft een rijkstaak: incidentele subsidieregeling compensatie loonkosten in verband met de Covid-19 crisis.

De tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies Caribisch Nederland voorziet in een subsidie voor loonkosten en inkomensverlies in verband met buitengewone omstandigheden samenhangend met het coronavirus. De subsidie was van toepassing tot en met 12 oktober 2021.

Artikel 2 Bijstand, participatiewet en Toeslagenwet

Inkomstenoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: inkomensregeling Onderstand.

De rijksoverheid biedt aan inwoners van Caribisch Nederland inkomensondersteuning in de vorm van Onderstand. Het betreft zowel algemene als bijzondere ondersteuning. Laatstgenoemde component heeft betrekking op uit bijzondere omstandigheden voortvloeiende noodzakelijke kosten die de belanghebbende zelf niet kan voldoen.

Artikel 3 Arbeidsongeschiktheid

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: inkomensregeling Ongevallenverzekering.

Werknemers in de private sector van Caribisch Nederland die door een bedrijfsongeval geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn geraakt, krijgen op basis van de Ongevallenverzekering een uitkering (ongeval-lengeld). De uitkering is gekoppeld aan het laatstverdiende loon van de werknemer.

Artikel 5 Werkloosheid

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: inkomensregeling, eenmalige uitkering op basis van de Cessantiawet BES.

Werknemers in Caribisch Nederland die werkzaam zijn in de private sector ontvangen bij beëindiging van de dienstbetrekking anders dan door de schuld van de werknemer op grond van de Cessantiawet een eenmalige uitkering, te betalen door de werkgever. Als de werkgever wegens faillissement of surseance van betaling niet in staat is om de uitkering (tijdig) te betalen, neemt SZW deze verplichting over.

Artikel 6 Ziekte en Zwangerschap

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: inkomensregeling Ziekteverzekering.

Werknemers in de private sector van Caribisch Nederland die door ziekte of zwangerschap met loonderving geconfronteerd worden, ontvangen een uitkering (ziekingeld) op grond van de Ziekteverzekering. De uitkering is gerelateerd aan het laatstverdiende loon van de werknemer.

De uitgaven voor de Ziekteverzekering zijn in 2021 hoger uitgevallen dan in voorgaande jaren. Door de coronapandemie waren er in 2021 meer recht-hebbenden op de ziekteverzekering dan gewoonlijk. Werknemers die uit voorzorg in quarantaine moesten vanwege corona, stroomden tijdelijk in de ziekteverzekering gedurende de quarantaineplicht. Daarnaast zijn er in 2021 betalingen gedaan die nog betrekking hadden op 2020. Door de coronapandemie was er een achterstand in de behandeling van aanvragen en diende rechthebbenden ook verlaat een aanvraag in.

Artikel 7 Kinderopvang

Subsidies (regelingen)

Dit betreft een eilandelijke taak: structurele subsidie voor het bevorderen van de kwaliteit kinderopvang.

Daarnaast is er de Tijdelijke subsidieregeling kinderopvang Caribisch Nederland die vanuit het Rijk aan kinderopvangorganisaties in Caribisch Nederland ter beschikking wordt gesteld om financiële toegankelijkheid van de kinderopvang en buitenschoolse opvang te verbeteren en tegelijkertijd de kwaliteit van de opvang te verbeteren. Deze regeling eindigt per 31 december 2023.

De uitgaven voor subsidies zijn hoger dan eerdere jaren. Voor de tijdelijke subsidieregeling financiering kinderopvang Caribisch Nederland is een bedrag van circa € 5,2 miljoen uitgegeven.

Opdrachten

Dit betreft een eilandelijke taak: structurele opdrachten ten behoeve van kinderopvang.

Het gaat onder andere om middelen voor onderzoek, centrale uitvoeringskosten en het programmabureau BES(t)4 Kids.

Bijdrage aan medeoverheden

Dit betreft een incidentele eilandelijke taak: kinderopvang.

Dit betreft incidentele middelen voor de bijzondere uitkering aan de eilanden voor de versterking van kinderopvang en voor- en naschoolse opvang in Caribisch Nederland in het kader van het programma BES(t) 4 kids.

Artikel 8 Oudedagsvoorziening

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: Inkomensregeling algemene oudedagsvoorziening.

Personen die in Caribisch Nederland verzekerde jaren hebben opgebouwd voor de AOV en die de AOV-gerechtigde leeftijd hebben bereikt, ontvangen een aan de verzekerde jaren gerelateerd ouderdomspensioen op grond van de AOV. Naast het ouderdomspensioen wordt op Sint Eustatius en Saba een tegemoetkoming verstrekt die recht doet aan de prijsverschillen tussen de eilanden. Tevens kent de AOV een partnertoeslag.

Artikel 9 Nabestaanden

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: Inkomensregeling algemene weduwen en wezenverzekering.

Inwoners van Caribisch Nederland die geconfronteerd zijn met het overlijden van hun partner of ouder(s), hebben op grond van de AWW recht op een uitkering. De hoogte van de uitkering is leeftijd gerelateerd.

Artikel 10 Tegemoetkoming ouders

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: algemene kinderbijslagvoorziening.

De kinderbijslagvoorziening BES biedt ouders of verzorgers die op Bonaire, Sint Eustatius en Saba wonen een tegemoetkoming voor de kosten van opvoeding en verzorging van kinderen die nog geen 18 jaar zijn.

Artikel 98 Algemeen

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: kosten voor de unit Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

De RCN-unit SZW is een bij de Rijksdienst Caribisch Nederland gepositieerd onderdeel van het departement dat namens de minister is belast met uitkeringsverstrekking, vergunningverlening en arbeidsinspectie in Caribisch Nederland.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI)

Tabel 52 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	Realisatie				
			2017	2018	2019	2020	2021
Totaal uitgaven			136.655	141.663	139.128	222.536	245.215
Artikel 1 Volksgezondheid			1.187	1.479	1.979	1.606	300
Bijdrage aan agentschappen	R	S	322	611	1.060	1.606	300
Bijdrage aan medeoverheden	R	S	865	868	919	0	0
Artikel 4 Zorgbreed beleid			125.422	131.365	127.960	212.586	236.401
Subsidies (regelingen)	R	S	0	0	0	3.316	3.182
Bekostiging	R	S	125.422	131.365	127.960	203.121	228.364
Bijdrage aan medeoverheden	E	S	0	0	0	6.149	4.855
Artikel 10 Apparaatsuitgaven			10.046	8.819	9.189	8.344	8.514
Personeel/materieel	R	S	10.046	8.819	9.189	8.344	8.514

Toelichting

Artikel 1 Volksgezondheid

Bijdrage aan agentschappen

Dit betreft een structurele bijdrage aan het RIVM voor de uitvoering van het bevolkingsonderzoeken borstkanker (BVO) en de mosquito-borne-disease-control (MOCOBON). Dit is een rijkszaak.

Artikel 4 Zorgbreed beleid

Subsidies (regelingen)

VWS verstrekt aan een aantal jeugdorganisaties op Caribisch Nederland subsidies op basis van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS. Instellingssubsidies worden jaarlijks verstrekt, maar hebben een structureel karakter. Daarnaast gaat het om enkele meerjarige projectsubsidies op het gebied van sport. Dit betreffen rijksstaken.

Bekostiging

Dit betreft onder meer de zorguitgaven op Caribisch Nederland die voortvloeien uit het Besluit Zorgverzekering BES en pleegzorgvergoedingen en begeleidingen van jongeren in Caribisch Nederland. Dit is een structurele rijkszaak.

Bijdrage aan medeoverheden

VWS verstrekt bijzondere uitkeringen aan de openbare lichamen op basis van artikel 92 lid 2 sub c Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De uitkeringen zijn bestemd voor de uitvoering van verschillende activiteiten op het VWS domein in nauw overleg met de openbare lichamen, al dan niet vastgelegd in een afzonderlijk akkoord. Deze bijdragen zijn structureel en betreffen een eilandelijke taak.

Artikel 10 Apparaatsuitgaven

Personeel/materieel

Dit betreft de apparaatskoten van de directie ZJCN/VWS inclusief de medewerkers die op de eilanden werken. Dit is een structurele rijkstaak.